

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

[unclear]

Alfred G. ...
1921

2010

1

2

17 MAR 2013

ՀԱՅ. ԱՐՄԱՆԱԿԱՆ

Մ Ա Յ Ռ Ե Մ Ի Լ Ե Զ Ո Ի

Հովհաննես Բաբյանի հիշատակին
Կոմիտասի 28/IX 1959թ. Մ. Արմավիր
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԻ

Պատկերներով, գրութեան օրինակներով եւ գրաւոր
վարժութիւններով:

Երևանում և Երասխանից

ԱՐՏԱՆԵՍ ԱՂԱՎԱՐԵԱՆՆՆ

Одобрена Попечительским Советом Кавказского Учебного Округа для употребления въ начальныхъ училищахъ (25 февраля 1914 г. № 2287)
Допущена Учебнымъ Комитетомъ при Собственной Его Императорскаго Величества Канцелярїи по учрежденїямъ Императрицы Марїи въ качествѣ учебнаго руководста въ тѣ учебныя заведенїя Вѣдомства, гдѣ преподается армянекій языкъ (20 марта 1912 г. № 7737)

ՄԱՂԱՎԱՐԻ
1921

68983-Ա.Դ.

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ

1.

Հոյս ընծայելով այս հրատարակութիւնը հեռաւոր
 սրեւելում, հեռու հայրենիքից, գրկած հայ մամու-
 րից և գրականութիւնից, ես աչքի առաջ եմ ունե-
 յել մի կերպ չիմական տպարանների սիրճոցաւ ունե-
 նալ հայերէն սկզբնական որևէ գիրք, որով կարո-
 դանանք մեր նոր սերունդին տարութեան մէջ ծա-
 նօթացնել մեր հայ տառերի և գրականութեան հետ-
 քանի անգամ Խարքինում, Մանջուրեայիւմ և այլ
 տեղեր, հարց է բարձրացել դպրոց բացել հայ մա-
 նուկներին մայրենի լեզու ուսուցանել, բայց դասա-
 գրքի բացակայութիւնը եղել է այդ սուրբ գործի
 խանգարողը:

Այժմ գիրքը ստեղծուած է և մնում է հայ հա-
 սարակութեան գիտակից մասին, որ իրագործէ
 այդ գործը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԱՂԱՐԱՐԵՆԱՆՑ

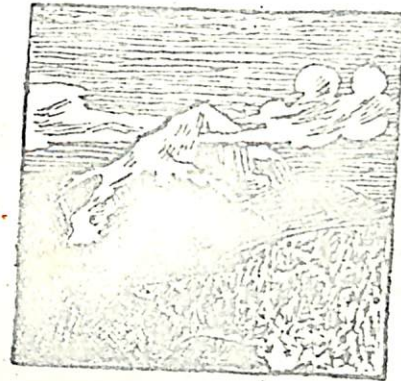
Մանջուրիա
 7-ն սեպտեմբերի
 1921 թ.

11-16554 9P

12002

(1540-81)

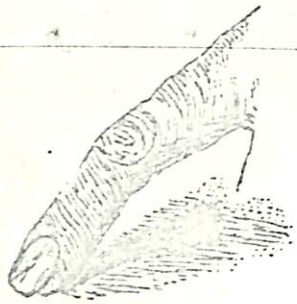

Ա Ա Ր

Ա, Ա, Ր, ԱԱՐ

Ա Ա
 Ա Ա Ր
 Ա - Ա Ա
 Ա - Ր Ա
 Ա Ա Ա - Ա Ա Ր

ԱԱ, ԱԱՐ, ԱԱԱ ԱԱՐ

մ ա տ

մ, տ, մատ

մամ, մատ, տատ, տար, արտ,

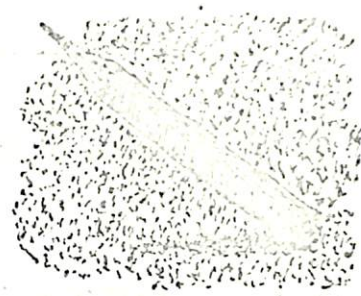
տամ, ա-տամ, ա-բամ.

արամ, մատ-մատ արտ

մաա, տաա, տատ, արտ,

արամ, մաա-մաա արա:

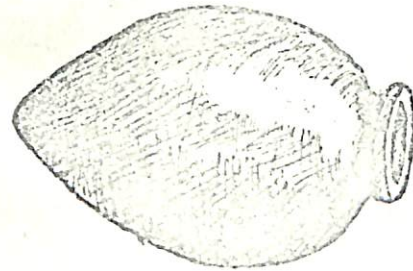
ի ի, մարի

մ ա տ ի տ

իմ, մի, միա, ա-միա, տա-տի, տա-
րի, մա-տիա, սիրի-սիրի
մի ամիա
տատի արի մի սիրի-սիրի տամ:

տար մի սիրի-սիրի:

կ կ, կարա

կ ա ռ ա ս

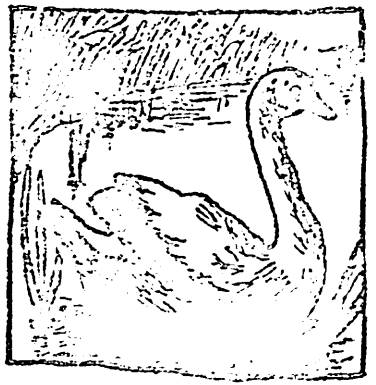
կար, կարա, իս-տակ, կի-րա-կի, կի-տատ, մատ-տակ:

6.

Կարմիր կիբակի
Կաս-կարմիր կարաս
մամիկ, մի տիկ տար, արի:

Կարմիր կարաս, կաս-կարմիր

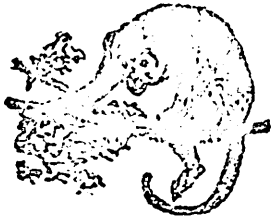
5.

Կ, կարաս

Կարաս

կաս, կաս, կաս-կաս, կաս-բաս, կաս-բաս, աս-աս-կի

կասակ, կասակ, կար արի
կասակ կասակ, տիտիկ արի

Կասակ, կասակ կարաս:

6.

7

Կ, կարաս

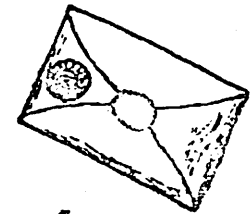
Կրաս

սա-բը, մի-սը, սը-պաս, մըկ-բատ, պըս-տիկ, մը-տիկ
մ Մ Մըտիկ, մըտիկ, մի պըստիկ կասակի
տ S Տատիկ, կասը կըտրի
ս Ս Սիսակ, սպասը սարը տար, արի:

Կրաս, կարաս սար:

Կարմիր կարաս կարմիր:

7

Կ

Կ, կարմիր

Կամակ

Կաս, Կաս-մակ, սաս-նիկ, մամ-կիկ, տիկ-նիկ, Մաս-նիկ

ա Ս. Արամ, Մանգիկին նանիկ

ա ա ա:

Միսակը Միսակին նա-
մակ կրտանի:

Նանի, մի աման պանիր

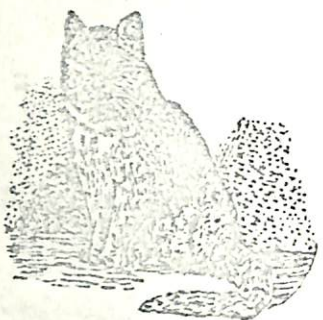
ն Ն տար պապին:

Աննա, նանիկ առա: ն:

8.

ո լ ու, կապուռ

կ ա տ ու

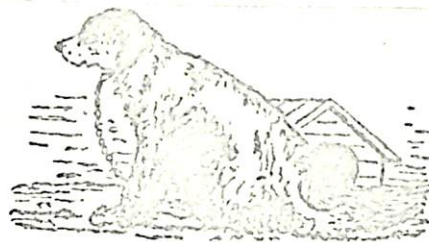
ուր, ում, տուն, մուկ, մա-նուկ, ար-տուտ:

կ Կ կապուռն մուկ կուտի:

պ Պ Պատիկ մուկիկը սուր ատամ ունի:

ո լ Ո Ուտա Ասատուր, արի, մի նունիկին մտիկ տուր:

Ուր, ուր, սիրուն ուրուր: կ, կ

շ շ շուռ

շ ու Ն

ուշ, նուշ, ա-նուշ, շու-շան, մա-նու-շակ

շ Շ Շուշիկ, Շուշիկ, տուր մի

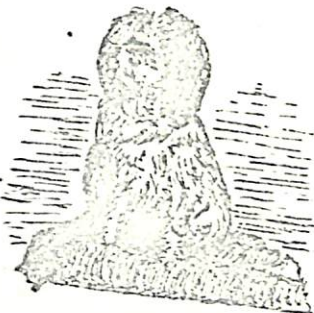
նուշիկ:

Մանուշը մի շատ սիրուն

շնիկ ունի:

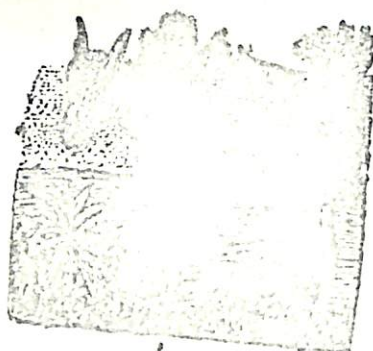
Միրանուշ, մի կարմիր

մաշիկ տուր:

շ ու շիկին նուշ քուր:

10.

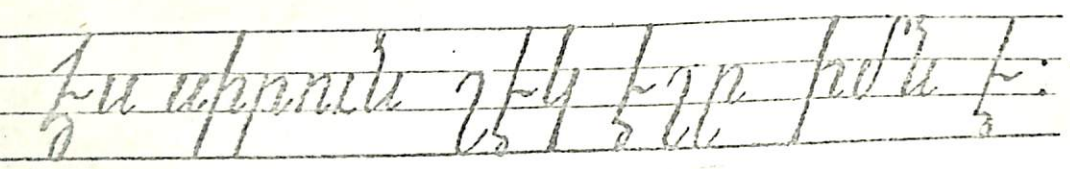

է է է

է շ

էս, տէր, սէր, կէս, էս-պէս, էն-պէս, տէր-տէր:

Ես էլք տէր ունի
 Ե Ե Եմիկ, Են մատանին ունի է:
 —Տէր-տէ-րի-նըն է, տէր-տէ-րի-նը-

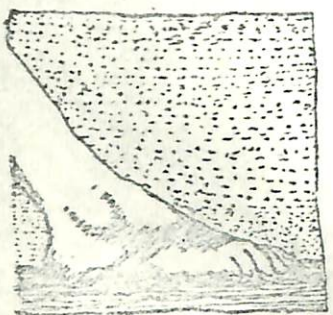

Սուրէնի էլք

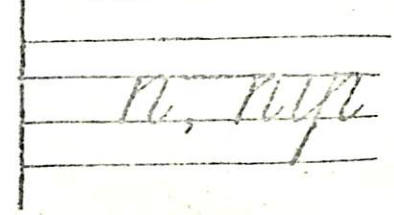
Սուրէնը մի շէկ էլ
 ունէր: Ես էլք շատ սիրուն
 էր: Սուրէնը շատ-շատ սի-
 րում էր իր իշուկին:

11.

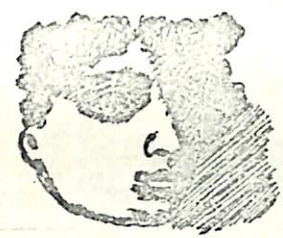
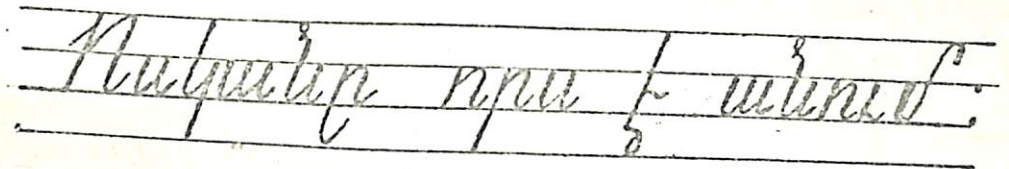

ո

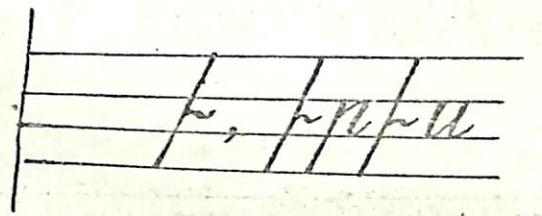

որ, որս, ոսպ, ոս-կի, որ-պէս, նոր, շոր, մոմ, կո-
 պիտ, տո-տիկ, տոպ-րակ:

Մի կտտ կորկոտ
 Մի տոպրակ բակի
 Սուրէնը տասը կուպէկ ունի:
 ո ո Արական ջուներ նապաստակ է որսում:

ե

Երէս

Ե Ե Ես, եր-կու, եր-կար, եր-կիր, սեր, նետ, կետ,
 մե-նակ, ըն-կեր, մատ-ներ, Ե-րեմ:
 Մէկ աման կերակուր
 կեր, ամանը ես տուր:

Տես, մեր կատուն սեր
 է ուտում:

Պետրոսը երկու կողմէն ունի:

Աշտարակ Անդրապոն Վասպուր
Ախրա իրկապա ին: Ար. Վ:

18.

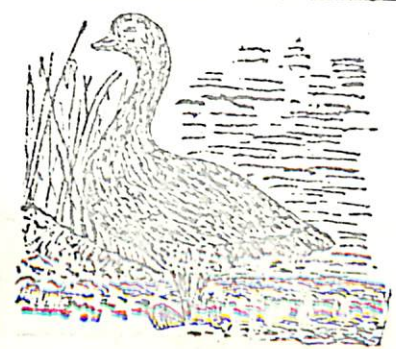
Պ | Գ, Գ/Գ

գ ե տ
զեր, զի-նի, գա-րի, Տիգ-բան, կա-րադ:
զ Գ | Գարեգին, նաարի, զեր զրի:

Գիտակ, մի սաղ հկարի
Գարաբ զեաի երեսին է

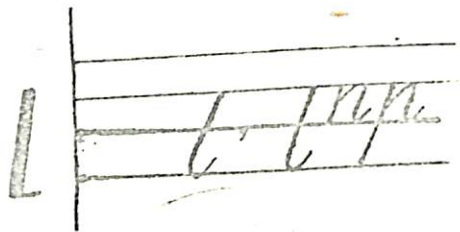
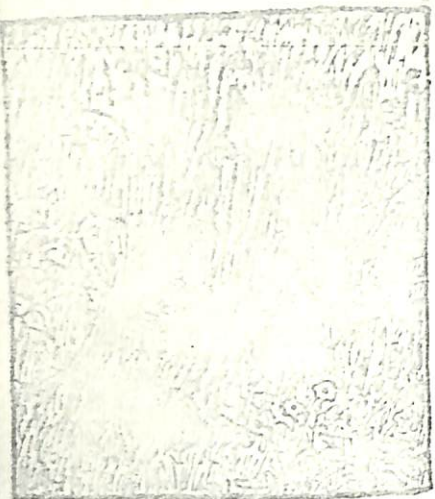
Գաապարը գիրք գրում:

Ս ա գ ի կ

Սագիկ-մագիկ,
իմ սիրունիկ,
Արի, որ աամ
Շատ-շատ կուտիկ

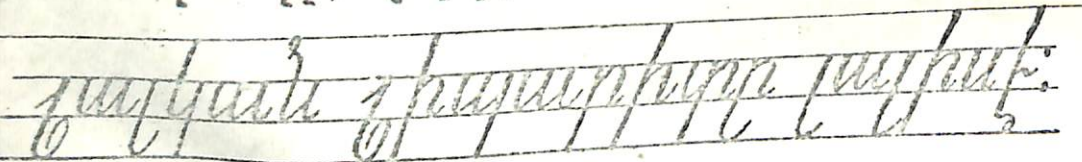
կեր, իմ սագիկ,
կարմիր տոտիկ,
կեր ու զընն,
Գիրուկ մընն:

L ո Ր

Լ ու, լուր, լոր, սա-լոր, մո-լոր, լալ-կան,
լու-սին, Լի-պա-րիտ:

Տես, արտում մի լոր
ման է գալիս ոլոր-մոլոր:
Մի ասիր, մի լիր:

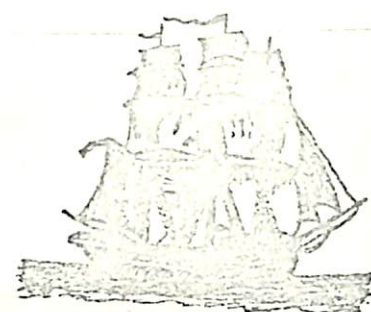

Լաշկան Լուսիկ

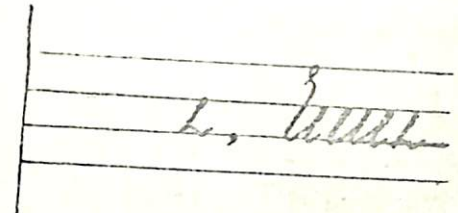
Լուսիկը շատ լաշկան էր: Մի ան-
գամ Սիրանը ասում է նրան,
— Լուսիկ, իմ տիկնիկը կը տամ,
եւ մի լար:

Լուսիկը լուծ է Սիրանին ու լուս անում:

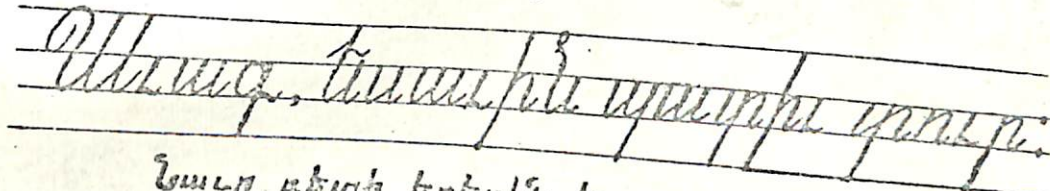

L

Ն ա ւ

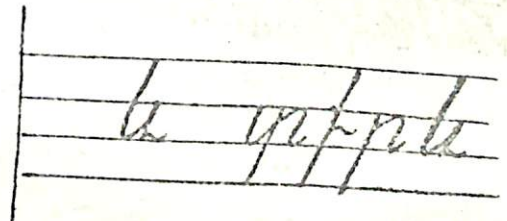
Նաւ, գաւ, ա-ւել, նը-ւեր, նա-ւակ, տա-րաւ,
Ն-աւ, պատիւ, ա-ւա-նակ

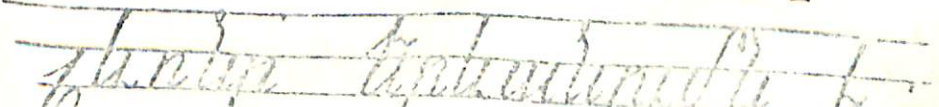
Նաւը գետի երեսին է:
Շուաւ, տաւարի միս սիրում էս:
Էսպէս էլ լաւ նաւակ

Ն. և

Սև, արև, տերև, սերկևիլ
Մեր սև աւանակը տերև է ուտում:
Արևը մտաւ սև-սև ամպերի ետևը:

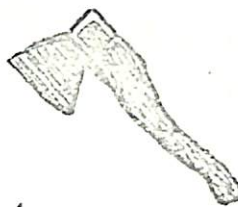

Handwritten musical notation on a staff, starting with a large letter 'g'.

ցանց

ցաւ, ցեց, ցից, ցուքտ, ցո-բեն, Յո-լակ,
Մա-ցակ, մու-րաց-կան, ցան-կա-պատ:

Սագերը ցիրուցան զնացին:
Մարտ ամսին էլ ցրտեր են անում:
Յոլակ; էս կացինը էս կոտրեցի:

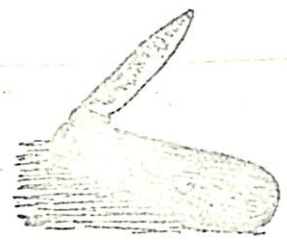
Handwritten musical notation on a staff, starting with 'Գորակը մարտը ցանում է:'

Շուշիկի կատու

Շուշիկը մի սիրուն
կատու ունէր, մի շատ
սիրուն կատու: Շու-
շիկը շատ սիրում էր

նրան ու միշտ անուշ անուշ
կերակուրներ էր
ուտացնում:

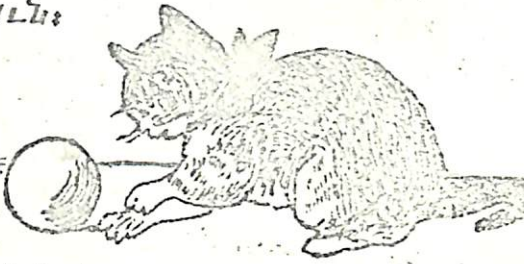
Handwritten letter 'դ'.

Handwritten musical notation on a staff, starting with the letter 'դ'.

դանակ

դու, դուր, դա-նակ, դա-տարկ, որ-դի, Դա-
նի-էլ, դա-սա-տուն:

Գիտակ, տես, կա-
տուն գլորում է զնդակը
Դանակն ասում է—
կտրեմ կտրեմ, դէն զնեմ:

Գրալն ասում է—տանեմ, տամ ու յետ դամ:

Handwritten musical notation on a staff, starting with 'Դանակը ցարակը ցիր:'

300098 (2/54)
11-16554 gr

Պապի գրակը

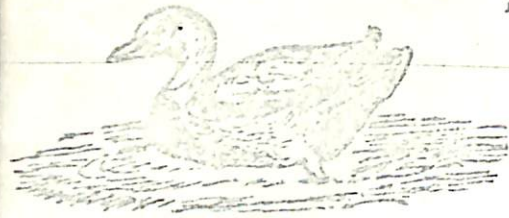
Մի անգամ Տիգրանիկը դրեց
պապի գրակը և գնում էր:

Պապը լուսամուտից տեսաւ էր
ու ասաւ.

—է պարոն, դէակի պարոն դը-
դակ, էր
դանիկին:

1540-8

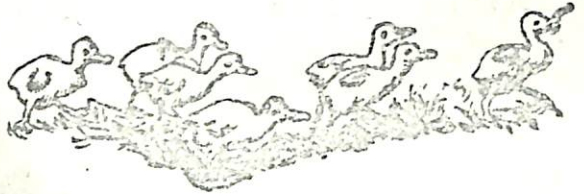
բ ա ղ

բ բ | բու, բուն, բան, բեր, բա-րի, բե-րան, Բար-
 դէն, բամ-բակ, Բա-զա-բատ
 Սեպտեմբերը աշնան ամիս է:
 Բամբակը բուսնում է բամ-
 բակի արտում:

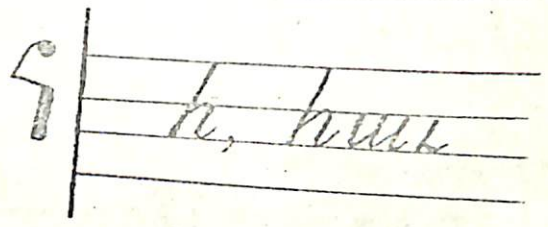
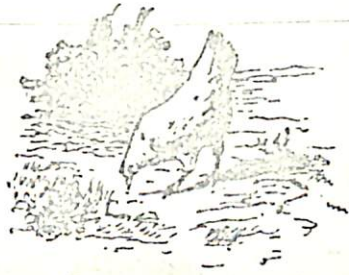
Բալենուն կարմիր բալեր են
 երևում:

Բարկինը բալ է ուտում:

Բկիկ բաղիկը

Բաղիկները կամաց-կամաց սոււն էին գնում դաշտից:
 Նրանցից մէկը մի որդ գտաւ:
 —Որդը տնւր, որդը տնւր,— լացին բոլորը:
 —Սա իմն է, ես եմ գտել,—ասաւ բկիկ բաղիկն
 ու կուլ տաւ որդը:

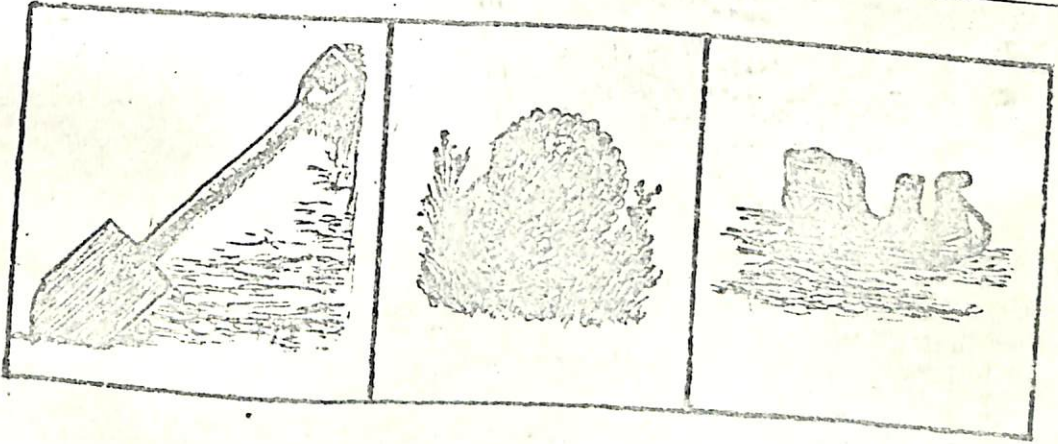

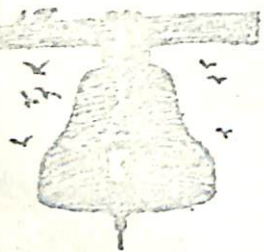
հ ա լ

հ շ | հն, բահ, մահ, հուր, հետ, հի-հար, Հու-րիկ,
 Սա-հակ:

Հուրիկը Սահակի հետ սահնակ է նստել:
 Հիւանդ Գոհարիկը հանգիստ պարկել է:
 Համբերէ, որ համ բերէ:

Իրանարը հալ է ուտում:

Գ

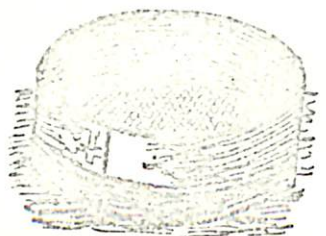
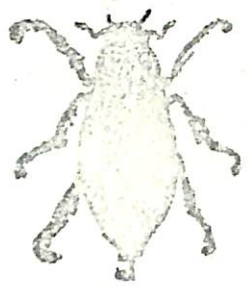
Կ, Կանգ

Գ ա ն գ

Գ Զ | Եգ, մեգ, Ե-բաղ, ա-գատ, գա-լակ, գա-զան,
 Զա-ւէն, Զա-տիկ, գա-նա-զան, գա-ւա-զան:

Զարկի ծայրը իրարից

Նեղուն դանակից սուր է:
 Զատիկն Զարուհին մեզ մօտ էր:
 Զաւէն, տնս, ոգնին բղէզ է ուտում:
 Շնեքը գրգռողում են:

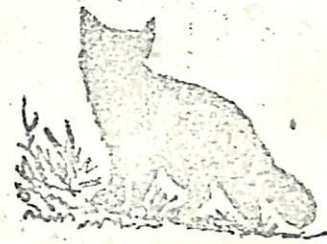
Դ

Դ, մաղ

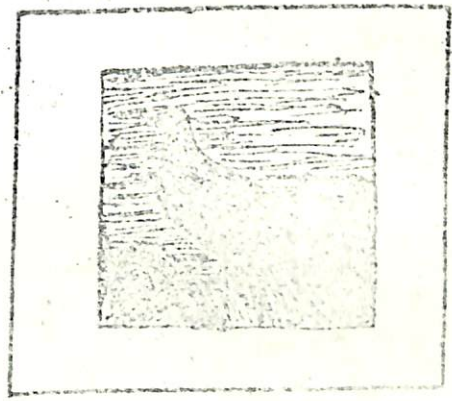
մ ա ղ

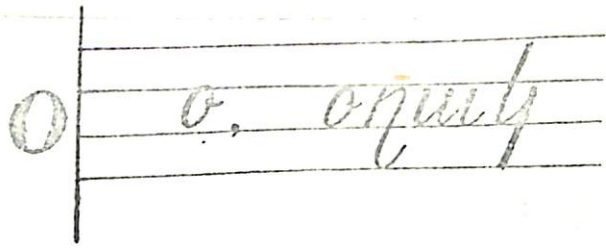
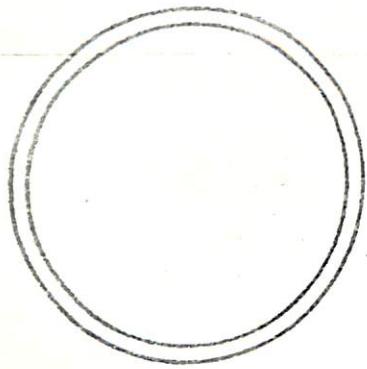
Դ Զ | Աղ, կաղ, մաղ, ա-բաղ, աղ-ւէն, Աստ-ղիկ,
 Զու-կաս, Զա-բա-բաղ, Զետիկ:

Աստղիկ, ասեղը էստեղ բեր:
 Անուշմեղրը մեղուներն են շինում:
 Շուշիկի ասեղն արկղումն է:
 Գող, սիրտը դող:

Դևուպի տղան տղից է:

օղակ

օ օ | օր, օ-րօր, օժն, հօտ, օ-րօտ, օ-շա-կան, օ-գոս-տոս, օ-րի-նակ:

Ան օրին էլ սև շոր է հարկաւոր:
Մօտիկ հարեանը բարեկամից լաւ է:
Օնիկի կօշիկները նոր են:

Օնիկը օրօր է ասում:

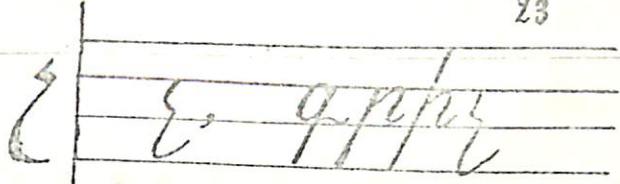
Սօնիկի տիկնիկը

Սօնիկը մի սիրուն տիկնիկ ունէր,
անունը դրել էր Նազիկ:

Մի օր նա բաց արաւ իր դասն ու
ասաւ Նազիկին.

— Նազիկ, կարդան, դէ, նաղ մի

անի. ասա—ան, ասա—է, ասա—ճ:

զար

զ 2 | շար, շիր, շա-միր, կա-նաշ, շե-շոտ, Չի-նաս-տան, կա-շա-ղակ:

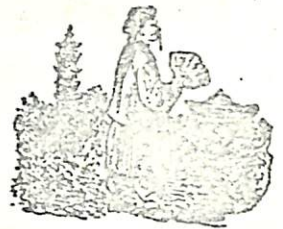
Չիր ու չամիր:

Շան հաշարուն մի հաւատար:

Ինչ որ ասես, էն կըլսես

Կանաչ դաշտում մի շինացի

է կանգնել ու զի կանչում է:

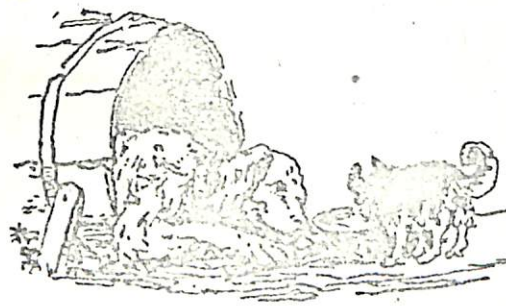

Շինացին չամիր էր ուրի:

Չալօն

Չատին մի շալ շուն
ունէր, անունը Չալօ:

Մի անգամ Չալօն հի-
լանդացաւ ու իջինչ շէր
ուտում: Ինչ որ Չալօն

բերում էր Չալօի համար, մի ուրիշ շուն կամաց-կամաց
գալիս, ուտում էր Չալօն էլ հէնց դիտէր, Չալօն
է ուտում:

թ

թ, ԹԵԼԹ

Թ ա Թ

ԹԹ | ութ, Թութ, Թուր, կաթ, Թաս Թու-Թակ,
Թո-րոս, Թա-Թուր:

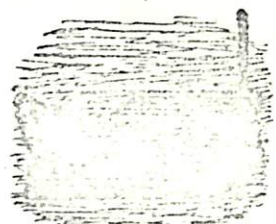
Թամար, ուրբաթ օրը տօն է:

Թեյը որ բարակեց, կեկարի:

Թութակը շատ սիրուն Թե-

ւեր ունի:

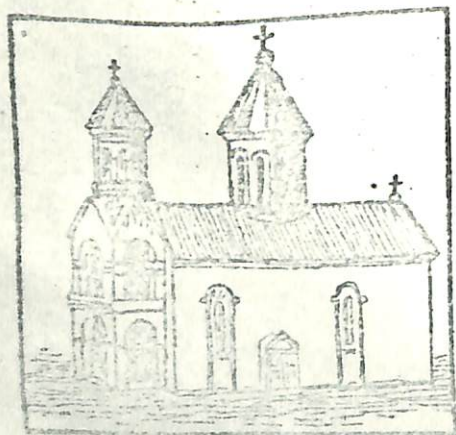
Մուկն ընկել է Թակարդը:

Թարուր բուրակ ունի:

Ժ ա Մ

Ժ, Ժամ

Ժ Ժ

ուժ, կուժ, Ժիք, գիժ, է-ժան, ու-ժեղ, Ժար
բա-ժին, ժա-մա-նակ:

Գիժ Թաթուր մեր կուժը կտարեց:

Ձարը պատժի արժանի է:

Ուղար ուժեղ կենդանի է:

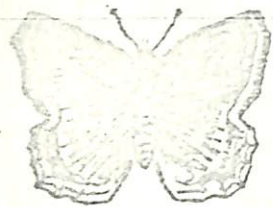
Գժի համար ամեն օր նոր տարի է:

Ժյա Ժորժիկը բռնոճ ունի:

Հիանդ Նունիկը

Նունիկը հիանդացաւ Հուրիկէ դասց, բժիշկ հրաւիրեց:
Բժիշկը կհաւ, տեսաւ Նունիկին, դեղ գրեց ու ասաց.
--Հուրիկ, օրը երկու քաժակ դեղից կտաս Նունիկին:
Նունիկը դեղն ընդունեց ու շատ շուտ լաւացաւ:

ռ

ռ, թ/թ/ռ

թ թ թ թ թ

Սռ, թառ, բառ, տառ, ռուս կը-ռուսկ, Ռու-
բէն, ռա-միկ, մա-ռան, տա-կառ, բա-ռա-րան:

Մեր դասեր ազգաները կրուկրում են:
Սառա, գնա, մառանի դուռը բաց արա:
Գառը գարնանը կրիինի:
Գնա մեռիք, արի սիրեմ:

Ռութիւնը ռութիւնը գիւրի:

Կրուկրումներ

կրու-կրու, կրուկրում
կրուկրումները հն թռան.
կրուկրումների թևի տակ
Եկաւ ամառ մեր դռան:

ժ

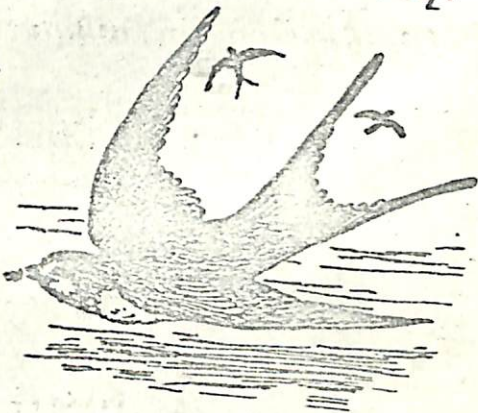
ժ, ժառ

ժ ա ռ

ժ ժ | ժառ, ժուռ, կը-ժու, ժա-ժուկ, ժի-ժադ, Շա-
տուր, ա-ժելի, ծե-րու-նի, ժի-ժեռ-նակ:

Շիժեռնակը մոծակ է
բռնում, ուտում:

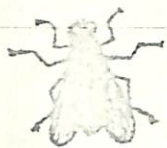
Մեր Շատուրը բար-
կացել, եզներին ծե-
ծում է:

Շապուրը ծիրանի շապիւն է:

Ա ռ ա ծ ն ե ռ

Մերանա, ծերի հալը իմանա:
Կարկուտը ծեծած տեղը կը ծեծի:
Լեզուն անեղուց սուր է:
Հացը դրած, բանն անիծած:

Ճ

Ճ, ճանճ

ճանճ

ճար, ճուտ, կարճ, ճերմակ, ճա-կատ, ճա-պո-հա, ճա-գար, ճի-ճու:

Ճրագը բռնեմ է հարկաւորս

Հաւի ճառք ճերմակ է:

Պերճը ճագար ունի:

ճախիճում էր ճուճիճը կամ:

Ճանճը

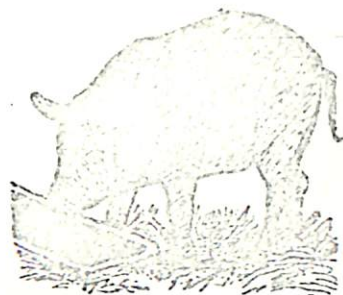
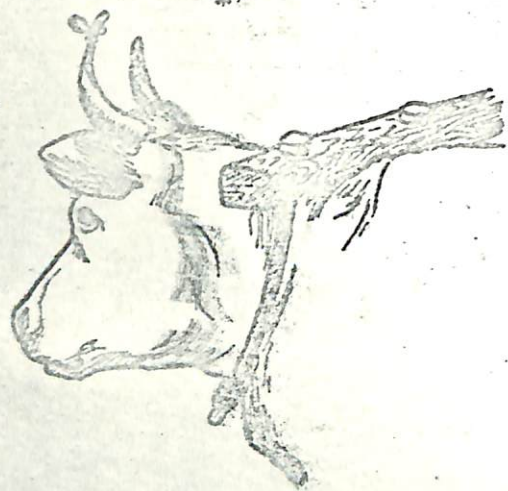
Եզը տուն էր գնում դաշտից: Պողին նստած էր մի ճանճ:

Մի ուրիշ ճանճ տե-սաւ նրան ու հարցրեց.

— Էդ հրտեղից ես գալիս, սիրունիկ

— Է՛հ, — նեղացաւ մեր ճանճը. — շէս տես-

նում, որ էլի հարցնում ես. եղան հեռ գործ էի անում դաշտում:

Խ

խ, խոյ

խոյ

խ Խ | խոտ, խակ, խամ, կախ, մո-խիթ, Խէ-շան, խա-ղող, ճա-խա-րակ:

Մեզը ծախողը մասը կրկնէ:

Խաչիկը ստախոս մանուկ է:

Սոխակը պարտիզում անուշ երգում է:

Սեխ սապոնն ինչ անէ:

Խեխ խրատն ինչ անէ:

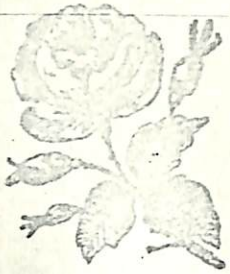
խաղողը խակ-խակ մի ուրի

Սոխն ու սխտորը

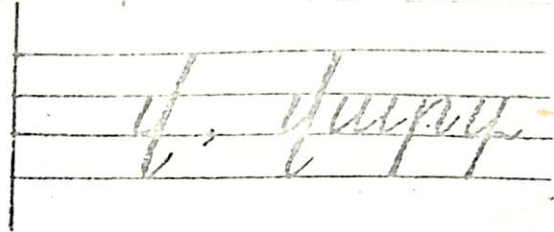
Սոխը մի օր ասաց սխտորին.

— Երանի գիտե՞նամ, թէ ինչու ես դու բու-նում, սխտոր, ոչ համդ է մի բանի նման, ոչ հատու-

— Խնամի սոխ, — պատասխանեց սխտորը. — լաւ չի մինի, որ դու եղ մասին չխօսես. չի ոչ դու էլ համի ու հոտի կողմից մի բան չես:

վ

վարդ

վ | վատ, վար, վախ, վախ-կոտ, վա-րուհոյ, վար-դան, ով, կով, սով, ծով, կո-ղով

Ուղտին հարցրին.

— Վիդդ ինչու է ծուռ:

Ասաւ.

— Ի՞նչս է ուղիդ, որ վիդս ուղիդ վնի:

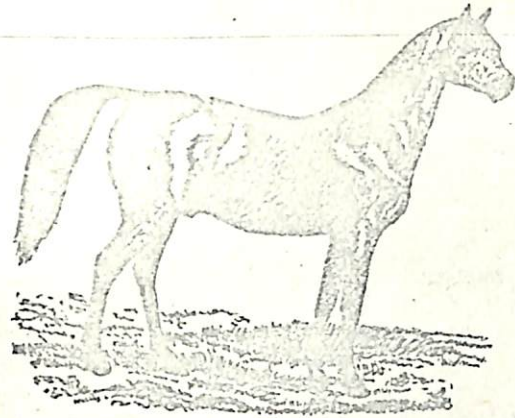
Բողկն ու մեղրը

Բողկը գոփում էր իր գլուխը.

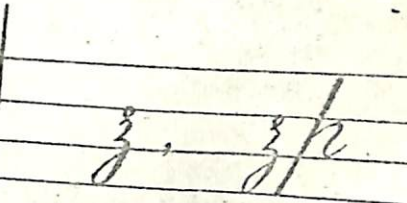
— Ես մեղրով շատ համեղ եմ:

Մեղրը լսեց, բարկացաւ ու սասց բողկին.

— Լռի՛ր, բողկ, մեղրը առանց բողկի էլ շատ համեղ է:

ձ

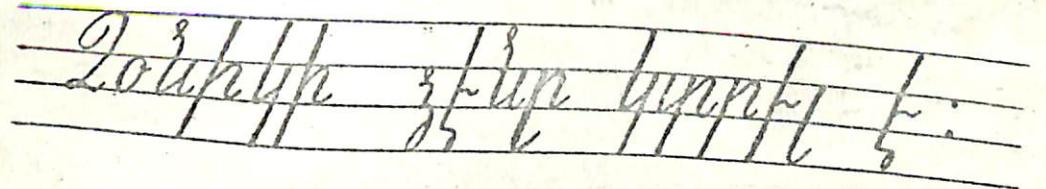
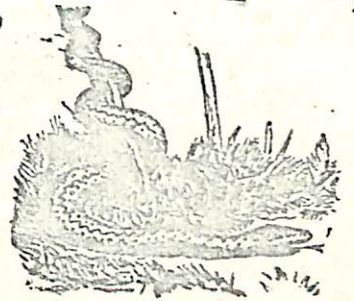

ձի

ձ | ձագ, ձուկ, ձոր, տանձ, ձա-գար, ձը-մեռ, Ձօ-նիկ, ձմե-րուկ, ձրկ-նորս, ձրն-ծա-ղիկ:

Ձկնորս Համբարձումը ջանցով ձուկ է որսում:

Մարտին բուսնում է ձնծաղիկը: Անուշ լեզուն օձը ծակից կրհանէ:

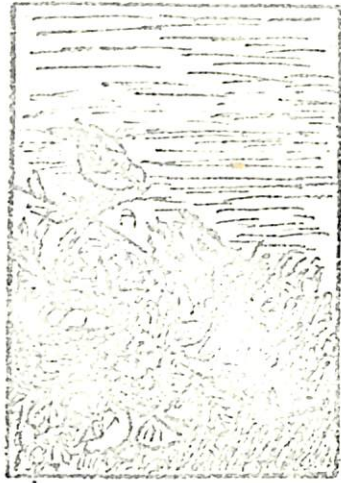
Արտուտիկը

Մի սիրուն արտուտիկ արտում բուն էր շինել, ձու ածել և ձագուկներ հանել:

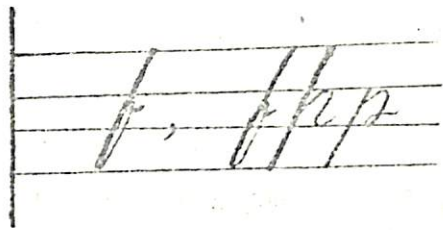
Մի օր շար Վարդանիկը Թակարդով բունեց արտուտիկին ու վանդակը դրեց:

Խեղճը վշտից էլ ոչ խաղում էր, ոչ երգում և ոչ կուտ ուտում:

Մի երկու օրից նա մեռավ: Իաշտում էլ ձագերը մեռան առանց մօր: Խեղճ արտուտիկ, խեղճ ձագուկներ:

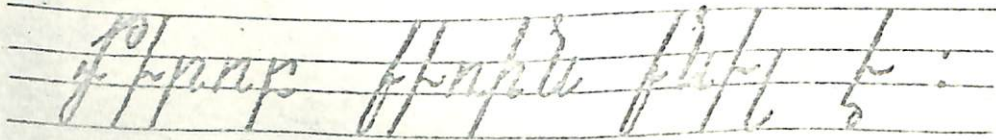

32.

բ թ թ
բար, քեղ, տաք, մենք, շենք, քա-ղաք, քա-նոն, քե-րոր: Գրիս-տի-նէ:

Մէկ ձեռքով երկու ձեռքով շեն բոնի
Որսորդ Գերոսը քսան կաքաւ է բռնել, քողարում
Թանկ-թանկ ծախել:

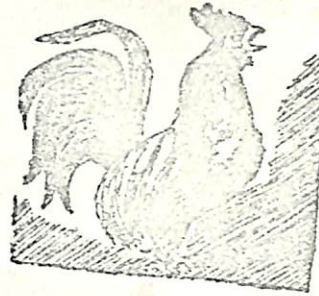

Սաքանի քեռին հորթը գետից պէտք է անցկացնէր, ինքն էլ գետն ընկաւ:

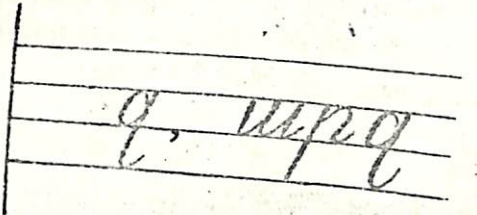
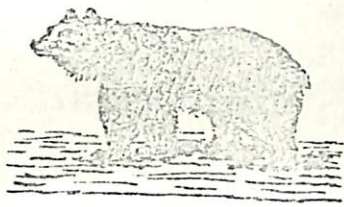
Գրացիք ասին.
—Քեռի, քեռի, ունքը շինելու տեղ, աչքն էլ հանեցիր:

Ա ք ա դ ա դ

Գու ինձ ասն, աքաղաղ,
Պսկէ կատարիդ մատաղ,
Կարմիր մօրուքիդ մատաղ,
Ինչն էս շուտ արթնանում,
Բարձր-բարձր երգ ասում,
Գաղջը քունս խանգարում:

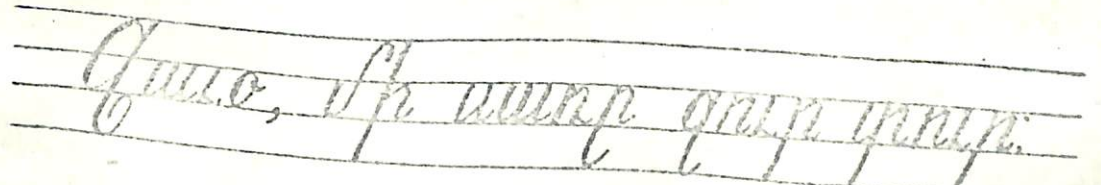
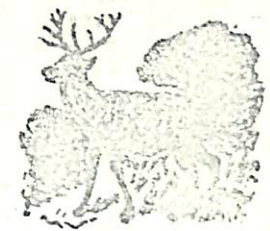

33.

ա բ ջ
ջ ջ | ջուր, քաջ, ջա-դաց, ջու-թակ, ա-կանջ,
ջա-լալ, ջա-ւօ, ջա-նա-սէր:

Կուժը ջրի ճամբին կըկտորի:
Ջալալի անանջը ցաւում է:
Եղջերուն արագ-արագ վա-
զում է կամուրջով:

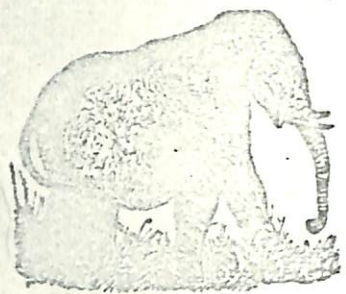

Արտուտի երգը

Քեզ եմ գովում,	Իմ ձագերը
Ծաղիկ գարուն,	Բնիս միջին,
Կարմիր կանաչ	Ձագն էլ բունն էլ
Ծաղիկ սիրուն	Ծոցիդ միջին:
Քո սեզանը	Քեզ եմ գովում,
Անհատները	Ծաղիկ գարուն,
Իմ ձագերին	Կարմիր-կանաչ,
Կեր է տալի:	Ծաղիկ սիրուն:

34.

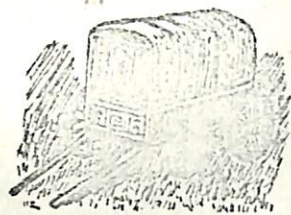
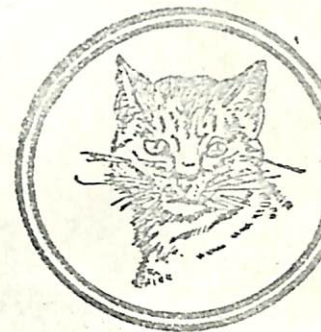
փ | _____
 փ, փիղ

փ ի ղ
 փող, փոս, փակ, շոփ, թոփ, փա-փախ, Փար-
 փ ֆ | սա-դան, տա-փակ, փե-տուր:
 Փղապանը մեր փողոցում փիղ է ման ածում,
 փող հաւաքում:
 Փարսադան, մի փոս փորիր, էս փորրիկ ծառը
 տնկիր:

փփփփ փափափփ փփփփփփ:

Փիսիկ

Միօ-միօ,	- Ձիր ու շամիչ:
Փիշօ, փիշօ.	- Ո՛ւմ կրտանես:
Ո՛ւմ կատուն ես.	- Իմ փոքրերին:
- Աղա-բեկի:	Փրշտա, կորի:
- Ի՞նչ ես ուզում:	

Ֆ ու ը գ օ ն

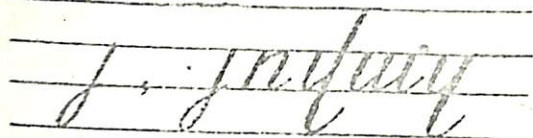
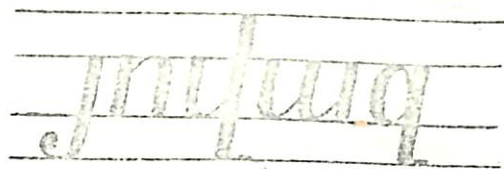
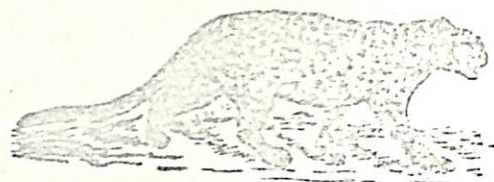
Ֆ

Ֆ ֆ ու ը գ օ ն

Ֆ Յ | օՖ, Ֆէս, Ֆար, Ֆուր-գօն, նու-նու-Ֆար Ֆլօ-
 բա, Ֆրան-սի-աւ

Էսօր Ֆուրգօնով Թիֆլիս ենք գնալու:
 Թուրքերը Ֆէս են գնում:
 Նուսուֆարը գեղեցիկ ծաղիկ է:
 Տլօրան Ֆէս է նկարում:

Ֆրանսիա: Առնուֆար:

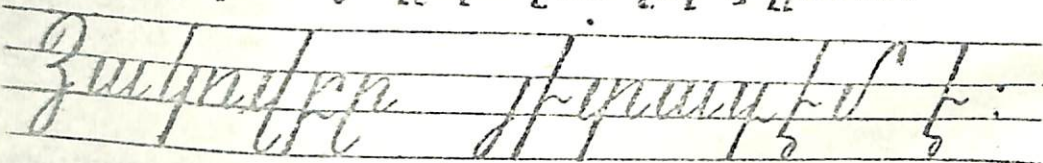

Յ | յետ, յի-մար, յար-մար, յան-կարծ, յի-սուն, Յի-սուռ, յի-շու-տակ:

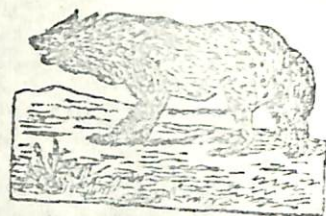
Տղակ, յատակին մի յիսուն կապէկանոց է ընկել վեր առ:

Յիմարի համար ամեն օր Չատիկ է:

Յունիսին և յուլիսին շատ շոգ է լինում:

II:

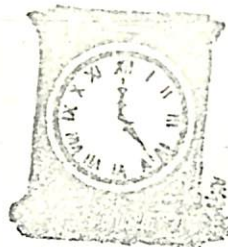

ա յ, գ ա յ Լ

Քայլը մի այծ փախցրեց:

Եղբայր, սաս, տեսնեմ, դու հմյ ես:

Հայրս ու մայրս այգունն են:

ոյ, ժամացոյց
Քոյրիկ, մանուշակն ինչ գոյն ուն
Կապոյտ երկնքում աստղեր
փայլում:

Լոյսն արդէն բացւում է:

IV

Ք ա հ ա ն ա յ

Զի գողը ձիու գող կըդառնայ:

Մինչև տղան շայ, մայրը նրան
ծիծ չի տայ:

Գուրգէնը որ ուզենայ, մի ծամում
շուկայ կըգնայ ու նորից կըվերա-
դառնայ:

Քաց եղջերու

Եղջերուն մի օր ծի-
ծաղեց իր քրոջ վրայ ու
սասայ:

— Ինչ շատ վախկոտ
ես, սիրելի քոյրիկ. հէնց
որ մի քամու ձայն ես
լսում կամ գայլի ոռնոց,
փախչում ես լեղապատտու:

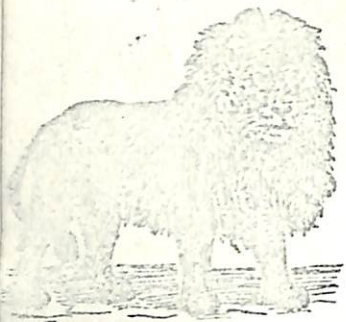

Յանկարծ մի շան հաշոցի ձայն եկաւ:

— Վե՛յ, որսորդներ եկան, — կանչեց մեր քաջ եղջերուն
և որքան ոյծ ունէր, փաղեց քրոջ յետևից:

37.

1.

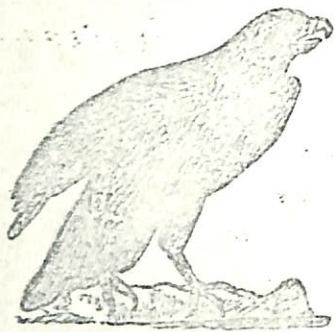
իւ, առիւծ

իւր, իւղ, գիւղ, ճիւղ, սիւն, ձիւն, ալիւր, աղբիւր,
հարիւր, գիւղացի, պատմութիւն, շարութիւն:

Գիւղի մօտ հարիւրի շափ գիւղացի կանգնած
գրոյց են անում:

Իւղաբեր, մի գնն, ապրես, աղբիւրից ջուր
ներ, խմենք:

II.

արծիւ

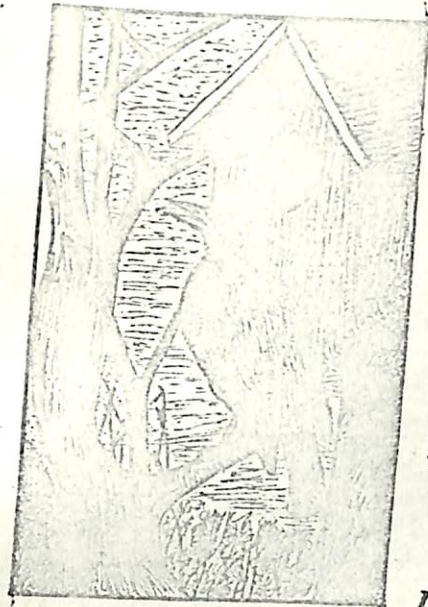
Թիւ, կռիւ, պատիւ, հիւանդ:

Հայրս հաշիւ է տեսնում:

Աշակերտները փողոցում կռիւ են անում:

Վարժապետը հիւանդ պարկած է տանը:

1.

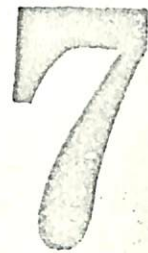
ե ա ս ար ե ա կ

Կեանք, սենեակ, լուսնեակ
որդեակ, դարձեալ, Հրաշեայ
Համբերութիւնը կեանք է
Սարեակը կտուրին նստած
երգում է:

Սենեակի անկիւնում դրած
է իմ մահճակալը:

Իմ ընկերների անուաները—
Արսէն Գրիգորեան, Լևոն
Մարիմեան, Խոսրով Շահազի-
գեան, Հրանտ Ստեփանեան:

39.

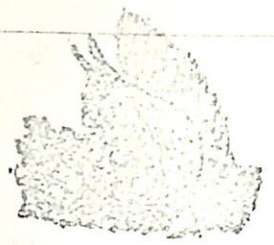

ե օ, ե օ թ ը

Եօթը գիւղացի եօնջայ են քաղում:

Յիսուս եօթանասուն երկու աշակերտ ունէր:

Արդեօք այսօր էլի անձրև պիտի գայ:

Ս կ ի ւ ո

Սկսել—ըսկսել: Սպունգ — ըսպունգ: Զբաղմունք—
ըբաղմունք: Շտապել—ըշտապել: Սթափել—ըսթափ-
ել: Սքանչելի—ըսքանչելի: Զգուշանալ—ըզգուշանալ:

Դասերը ժամը ութին են սկսուում:

Սպունգը ծովերից է ստացւում:

Շտապողին չի յաջողւիլ:

Ցուրտն արդէն զգալի է:

Երեխաներն զքօնում են պարտիզում:

Զդոյշ կայէք, փորձանքի մէջ չընկնէք:

Այբուբենի կարգը

Ա. ՀԱՍԱՐՍԿ ՏԱՌԵՐ

ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ, ժ, ի, լ, լա, ծ, կ, հ, ձ,
ղ, ճ, մ, յ, ն, շ, ո, շ, պ, ջ, ու, ս, վ, տ, բ, ց, լ,
փ, ք, օ, ֆ:

Բ. ԳԼՈՍՏԱՌԵՐ

Ա, Բ, Գ, Դ, Ե, Զ, Է, Ը, Թ, Ժ, Ի, Լ, Խ, Ծ, Կ, Հ,
Ձ, Ղ, Ճ, Մ, Յ, Ն, Շ, Ո, Զ, Պ, Ջ, Ռ, Ս, Վ, Տ, Բ,
Ց, Խ, Փ, Ֆ, Օ, Ֆ:

ՁԱՅՆԱԻՈՐՆԵՐ

ա, ե, է, ը, ի, ո, օ:

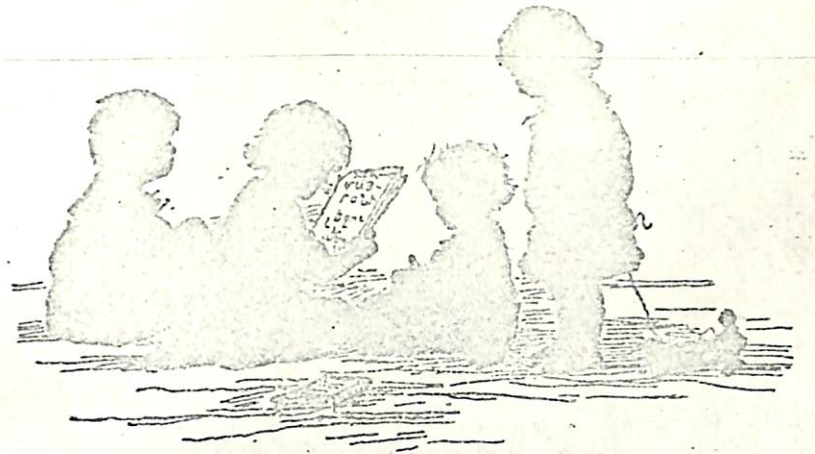
ԲԱՂԱՁՍՅՆԵՐ

Բ, Գ, Դ, Զ, Ը, Ժ, Լ, Խ, Ծ, Կ, Է, Ը, Գ, Դ, Յ, Ն,
Շ, Ը, Կ, Ղ, ո, ս, վ, տ, բ, ց, լ, փ, ք, ֆ:

Ա, Բ, Գ, Դ, Ա, Զ, Է, Ը, Թ, Ժ,
 Ի, Լ, Խ, Ծ, Կ, Կ, Զ, Դ, Ծ, Վ,
 Զ, Ա, Ե, Ը, Զ, Ա, Դ, Ը, Ա,
 Վ, Ա, Ի, Կ, Ը, Թ, Օ, Ֆ:

ա, բ, գ, ^դդ, ի, կ, է, ռ, թ,
 ժ, ի, լ, խ, ծ, կ, Կ, զ, ճ,
 ծ, ժ, ն, շ, ո, չ, պ, զ, ու,
 ա, վ, Կ, թ, ք, ց, ռ, փ, օ, ֆ:

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

1. Հուսացաւ

Հուսացաւ,
 Հուսացաւ,
 Հոյսն է բարին,
 Ծիսն է ծառին,
 Հաւն է թառին,
 Աշխատաւոր, վեր կաց բանի,
 Ծոյլ աղայի քունը տանի:

2. Ծիտիկ

Մեր պարտեզի ծառի նեղուս
 Ճնճուկը շինեց մի բուն,
 Այնտեղ ածեց երկու ձիկ,
 Երկու ձիկ, երկու ծիտիկ,
 Ծիտիկներն ասին՝ «ձիկ, ձիկ,
 Մեզ կրտիր՞ս, անուշ մայրիկ»:

3. Չալ աքլարը

Ծ՛ն-դրո՛ւ-դո՛ւ-դո՛ւ, լուսացաւ,
Վեր կնց, թառից ցած արի,
Էրնէկ քեզ պէս քնուկ հաւ
Մեր նանն էի կը հարի՛:

Եւ հաւերը սուս ու փուս
Թըռան մէկ-մէկ բընից դուրս:

Ծ՛ն-դրո՛ւ-դո՛ւ-դո՛ւ, հալ դառաւ,
Սյան նանի, դուրս արի,
Ինո էնքան էլ չես պառաւ,
Որ ժամ դարձ ալարի:

Պառաւ նանը դուրս եկաւ,
Չալ աքլարին կուտ տուաւ:

4. Մագերն ու աղետը

Մագերը լողում էին լճի
երեսին. աղւէտը տեսաւ նը-
րանց ու ասաց.

— Սիրուն սագիկներ, դուրս
կէք անը, այստեղ շատ լաւ է:

— Ո՛չ, աղւէտ, — պատասխանեցին սագերը, — դեռ արի
կեղ մօտ, այստեղ աւելի լաւ է:

5. Մաստակը

Կրտի-կըտի Մաստանը,
Կրտիկը մտաւ բոստանը.
Ոտով մարդը արորեց,
Գլխով հողը փորփրեց:

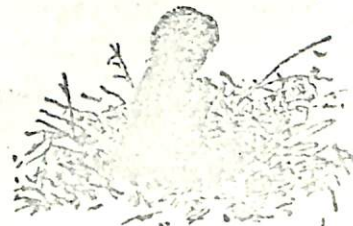
Ծուլի-ծուլի վեր ելաւ,
Իր սլոշի հետ խաղ արաւ.
Բոստանչին էլ դուրս թաւաւ,
Չար այծիկին ձեռք առաւ:

Տէկց, տւեկց, սուր տւեկց,
Չանը վրէ՛ն քրքրեց.
Գամուս տւեկց մաղերը,
Տեղից հանեց պողերը:

Հանած պողերի տեղը
Լցրեց աղ ու օտարտեղը.
Իրիկ դարձաւ Մաստանը,
Էլ չէր մտնում բոստանը:

Գ Բ Ա Ի Ո Ր Ղ Ա Ր Թ Ա Ի Թ Ի Ի Ն Է Ե Ի

1. Արտաքրեցե այս բառերից ձ ա յ ն ա լ ո ռ տառերը:
Աղ: Մաղ: Ծղ: Էլ: Գրի: Ինի: Ընկեր: Մուկը: Որը: Ողմի:
Օրհորը: Ուղտ: Ծուն: Կատու:
2. Գրեցե՛ք հայերէն այբուբենի բոլոր բ ա ղ ա ձ ա յ ն տառերը:
Բ, Գ, Դ...

6. Արադադը պահտպան

Պորամանկ աղւէսն հաւա-
նոցն էր մտել. հաւերն իրար խառ-
նըւեցին, կրոկըռացին, կըշկըշա-
ցին, իսկ աքաղաղը բարձր ձայ-
նով կանչեց. «ծուղրուղու՛»:

Աղւէսն ասաց.

—Սուս կաց, հոգուդ մատաղ,
սիրելի աքլար, ես քեզ բոն ունիմ
ստելու. թնչ ես կանչում, ակար
կարող ես շանը զարթեցնել:

—Ես էլ հէնց դրա համար եմ
կանչում, — սլառասլառանեց աքա-
ղաղն ու նորից կանչեց. «ծուղ-
րուղու՛»:

Շունը զարթնեց քնից ու փախցրեց աղւէսին:
Առաձ. — Գող, սիրար դող:

7. Սագիկ

Սագիկ մագիկ,	Երբ մեծանաս,
Իմ սիրունիկ,	Մեծ սագ դառնաս,
Ես քեզ կրտամ	Ես կըխնդրեմ
Քաղցր կուտիկ,	Իմ մայրիկիս,
Որ դու ուտես,	Որ նա ժողվէ
Շուտ մեծանաս,	Քո փեսու-րներ
Ուրախ ապրես,	Եւ ինձ համար
Զւարճանաս:	Շինէ բարձեր:

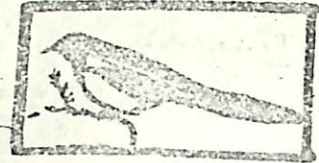
Կեր իմ սագիկ,
Կեր, սիրունիկ,
Որ մեծանաս,
Մեծ սագ դառնաս:

8. Մանուկներն ու գորտերը

Մանուկները խաղում էին ջրի ափին և յանկարծ
սան, որ ջրում շատ գորտ կայ: Նրանք քարեր հաւա-
ցին և սկսեցին մէկ-մէկ քարկործել գորտերին: Երեխան
սաստիկ ուրախանում էին:

Մի գորտ գլուխը դուրս հանեց ջրից ու ասաց.

—Մանուկներ, բաւական է քար դցէք. դա ձեզ համ
խաղ է, իսկ մեզ համար մահ:
Լա՛ւ բան էին անում մանուկները. ինչու:
Առաձ: Կատուին խաղ է, մկանը մահ է:

9. Կաչաղակ

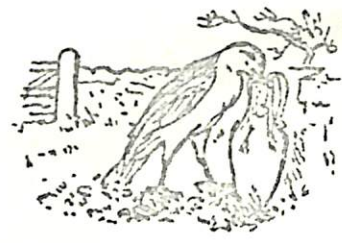
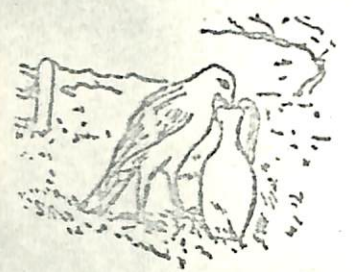
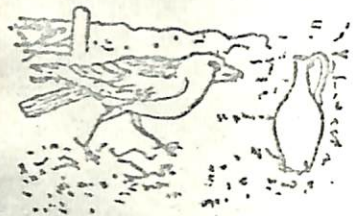
Այ չաչանանի,
Կաչաղակ,
Միրուն թռչակ,
Սարապակ,
Ի՞նչ ես ընկել դոնէդուռ,
Բազ ու սարսեզ և կաուր.
Եւ մտքումդ եղ թնչ կայ:
Քանի ճշաս,
Կըշ-կըսա՛
— Զկն-շկն,
Զկն-շկն,
Մէկ էլ յանկարծ
Զայրացած
Աւելի խիտ
Անհանգիստ

Երկար պոչը շարժելով,
 Ի՞նչ ես բացում կտուցդ
 Եւ վրդոված հոգուցդ
 Ձայն ես տալի՜
 Վշտալի՜
 Ձկան - շէ - շէ,
 Ձկան - շէ - շէ:

10. Խնկացի ագռաւը

Ագռաւը ծարաւ էր: Նա շատ դէտուղէն ընկաւ և վեր-

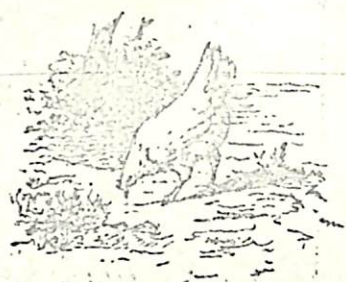
ջապէս դաշտում
 տեսաւ մի կեռուճ,
 որի մէջ ջուր
 կար. բայց ջուրն
 այնքան ցած էր,
 որ ագռաւը չէր
 հասնում: Նա ըս-
 կեց մանր քա-
 ըեր գցել կեռուճի
 մէջ. այդպիսով
 ջուրն այնքան

բարձրացաւ, որ նա խմեց, ծարաւը կտարեց և թռաւ, իր գործին գնաց:

Գ Բ Ա Ր Ո Ր Վ Ա Ր Ծ Ո Ւ Թ Ր Ա Ն Ն Ե Ր

2. Արտաբոցեք այս միավանկ բառերը:
 Օր, Եզ, Խաղ, Մաղ, Արջ, Հայր, Ձայն, Հող, Բանդ, Նաս
 Էջ, Եղ: Քար, Մուրճ, Դուր:
4. Գրեցեք ձեզանից միքանի միավանկ բառեր:
5. Վանկեցեք այս բառերը:
 Անի, Աղի, Եթէ, Ծղան, Արա, Ազնի, Իրան, Օմիկ, Կաշի:

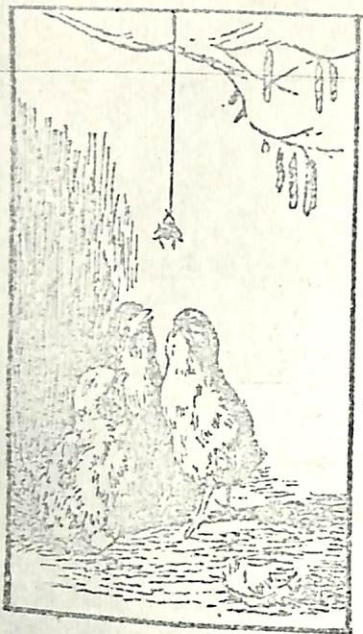

11. Ոսկե ձիկ

Պապի,	Ձիկը:
Տատի	Ձիկն ընկաւ.
Չալ հաւիկ	Ու ցրտաւ:
Ածեց ոսկի	Լաց է լալիս
Մի ձիկ:	Պապիկը,
Տուր որ տեց	Լաց է լալիս
Պապիկը,	Տատիկը,
Բայց չը շարդեց	Ու կակոսւմ
Ձիկը:	Հաւիկը.
Տուր որ տեց	-Մի լար, պապիկ,
Տատիկը,	Մի լար, տատիկ,
Բայց չը շարդեց	Նորից կածեմ
Ձիկը:	Ես մի ձիկ.
Մին էլ վազեց	Ձիկ, ձիկ,
Մկնիկը,	Ձեղդէն,
Պոչահարեց	Էլ չի լինի
	Ոսկեղէն:

12. Ճուտիկներն ու սարդը

Սարդն իր բարակ թելը կախ էր տեւի ծառի ճիւղից
 ու վայր իջել:
 Ճուտիկը, Մուտիկն ու Ճիւտուրիկը, Չալ հաւիկի
 գիծ վառիկները, նրան տեսան:

— Ի՞մն է, Իմը, — ասաց Ճուտիկը:

— Ձե, Իմն է, Իմը, — ճըւճուաց Մուտիկը:

— Ո՞րտեղից է ձերը, — ճընկ-ճընկաց Ճիւղտուրիկը:

Ու երեքն էլ խկոյն վազեցին, որ սարդը բռնեն և ուտեն:

— Հեռացէ՛ք, Իմն է, — բրդում էր Ճուտիկը:

— Կորէ՛ք, Իմն է, — կրում էր Մուտիկը:

— Ձեզ հվէ տալիս, իմ բաժինն է, — վրայ է պրծնում Ճիւղտուրիկը:

Իրար այնքան բրդեցին, կրեցին, վրայ տւին, որ սարդն էլ չսպասեց ու իր թելով վեր սողաց: Վեր սողաց ու սկսեց վերևից նայել, թէ ինչ պէս են կուում փոքրիկները և միմեանց կտցահարում:

Դուք էք մեղաւոր, որ ինձ չհասաւ, — ճչում էր Ճուտիկը:

Ինչք վախեցրիր, — ճղաւում էր Մուտիկը:

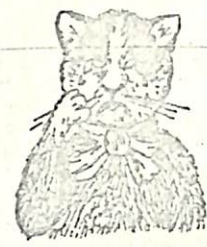
— Իմ համով սարդս ինչ՞ն վախցրիք, — լաց էր լինում Ճիւղտուրիկը:

Ճուտիկներից ո՞րն էր մեղաւոր:

13. Փիսիկի գանգատը

Փիսիկը նստել Մի մութ անկիւնում,
Ունքերը կիտել
Ու լաց է լինում:
Մօտիկ է գալիս
Մի ուրիշ կատու:

— Ինչ՞ն ես լալիս,
Այ փիսիկ շան դու
— Ի՞նչ անեմ ապա,
Որ լաց չլինեմ, —
Գանդատ է անում
Փիսուն տխրադէմ:

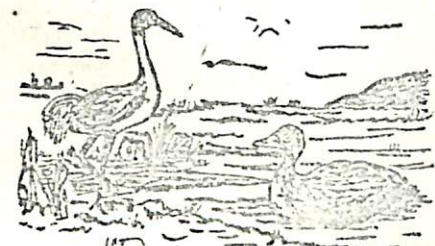
— Ինչ անօն թաքուն
Մածունը կերաւ,
Գնաց տառի մօտ,
Ինձ վրայ դրաւ:
Հիմի տատիկի
Յետևից ընկած,
Ինձ են ման գալի,
Մի մի փէտ առած՝
Է՛. քոթոթ Մուրէնն,
Անօն ու Մօսն:
— Ո՛ւր է, անում են,

Ո՛ւր է գող Փիսուն,
Ա՛խ, թէ մի գտանք,
Մածուն ցոյց կը տանք:
Էսպէս բան սարքեց
Ինչ անօն իմ դէմ:
Ի՞նչ անեմ հապա,
Որ լաց չլինեմ...
Ու փիսուն նստել
Մի մութ անկիւնում,
Ունքերը կիտել
Ու լաց է լինում:

14. Մազն ու արագիլը

Լողում էր սագը լճի երեսին, լողում էր և այսպէս ասում ինքն իրան.

— Ճշմարիտ, ի՞նչ գարման ալի թռչունն եմ ես: Գետնի վրայ ման եմ գալիս, ջրումը լողում, օդումը թռչում: Ինձ նման ուրիշ թռչուն չկայ աշխարհիս երեսին:

Արագիլը լսեց սագի խօսքը և ասաց նրան:

— Եստ յիմար թռչունն ես դու, սագիկ: Որ այդքան պարծենում ես, ապա, ասա, տեսնեմ, կարող ես ձկան պէս լող տալ, եղջերուի պէս վազել կամ արծւի պէս թռչիլ: Աւելի լաւ է մի բան իմանալ և հիմնաւոր, քան թէ շատ բան և բոլորն էլ թերի:
Պարծենալու իրատեսն ունէ՞ր սագը: Ինչո՞ւ:

15. Վեր կաց

Վեր կաց, մանուկ, խորունկ քնից,
 Արևն արդէն ծագել է:
 Վեր կաց փափուկ քո անկողնից,
 Հաւը վաղուց խօսել է:

Դէհ, շուտ վեր կաց, էլ մի քնիր
 Ծոյլ ու անհող՝ անկողնում:
 Ա՛ն գրգռող, առաջ դիմիր,
 Որ բաղդ դանկես դու կեանքում:

Գ Ր Ա Ռ Ո Ր Վ Ա Ր Ժ Ո Ր Ի Ր Թ Ն Ն Ե Ր

- 6. Արտադրեցէ այս երկավանկ բառերը:
 հա-տու, Բաղաք: Երկինք: Երկիր: Ոգնի: Թամար: Գիտուն:
- 7. Գրեցէք ձեզանից միջանի երկավանկ բառեր:
- 8. Չանկեցէք այս բաղմավանկ բառերը:
 Գիւղա-ցի: Բաղաքացի: Աշակերտ: Ժամանակ: Զտակասէր:
 Զինարարական: Մանկական: Ժամանակաւոր: Ընտանի:

16. Ստախօս հովիւը

Մի փոքրիկ հովիւ սովորութիւն էր արել խաբել իր
 ընկերներին: Շատ անգամ նա երկիւղալի ձայնով կան-
 ում էր.

- Գայլը եկան, գայլը եկան:
- Հովիւները գալիս, տեսնում էին, որ գայլ չկայ: Իսկ
- ստախօս մանուկը ծիծաղում էր նրանց վրայ:
- Մի օր էլ այս հովիւ հօտի վրայ մի գայլ յարձակե-
 ւաւ: Նա սրտապատառ սկսեց կանչել.
- Գայլը եկան, գայլը եկան:

Ընկերները կարծեցին, թէ էլի խաբում է, տեղիքից
 չչարժւեցան: Գայլը նրա հօտի մէջ ընկաւ և պատա-
 ռասեց ոչխարներին:

Սուտ խօսելուց օգուտ ստացա՞ւ մանուկը:— Ինչո՞ւ:
 Ա. ու ա ծ. — Սուտ ասողի տունը կրակ ընկաւ, ոչ ոք
 չհաւատաց:

17. Արմիկն ու լուսինը

Նայիր, Արմիկ, դեպի վեր,—
 Ասաց մայրը որդեսէր,—
 Տես, լուսինը երկնքում
 Ինչքան սիրուն է փայլում:
 — Այն, մայրիկ,
 Ասաց Արմիկ,
 Խնդրի՞ր, թող գայ,
 Մեզ մօտ մնայ:

18 Սօնիկը

Փոքրիկ Սօնիկը սրահում կարասի մօտ խաղում էր.
 մէկ էլ կարասի վրայ կոացաւ ու «հծ» արեց:
 — Հօ՛, — լաւեց կարասի ներսից:
 Սօնիկը զարմացաւ, թէ էդ ո՞վ էր «հօ» անողը:
 — Ո՞վ ես, — հարցրեց նա:
 — Ե՛ս, — լաւեց կարասից:
 — Դարչի՞ն ես, հմ:
 — Հմ:
 — Դարչի, հէյ:
 — Հէյ:
 — Դարչի, դուքս արի:
 — Արի:
 — Ի՞նչն արի, դ՞նն:
 — Ի՞նչն:

—Գարշօ, արի միրզ տամ, Գարշօ:

—Չօ (ս):

—Այ շօռը քեզ,—ասաց Սօնիկն ու բարկացած մի քար
էնց կարասի մէջ:

—Դէ կիմի գնան, մէյ:

—Ա՛յ, —լուեց ձայնը:

Սօնիկը վախեցած փախաւ կարասի մօտից:

Մարդ կար կարասի մէջ:

Ինչո՞ւ վախեցաւ Սօնիկը:

Խնոցի

Հարի, հարի, խնոցի,

մէջդ բարի, խնոցի,

ունկըդ բարակ, խնոցի

մէջդ կարագ, խնոցի:

19. Մ ա յ Ր Ի Կ Ր

է ձեզ արթուն

քնած պահուն:

րում, փայփայում,

ը մասին հողում:

—Մայրիկը սիրուն:

քնած ու անքուն

հի է նստում

դա ճօծի մօտին,

որում բալին:

—Մայրիկը անգին:

էն հի է երգում,

էքիսթներ ասում,

Տալիս խաղալիք,

Մրգեր անուշիկ:

—Մայրիկը քաղցրիկ:

Իսկ թէ դուք ծոյլ էք,

Սիրուն երեխէք,

Անհանգիստ ու շար,

Չէք տալի դադար՝

Ցերեկը թաքուն,

Գիշերն անքուն

էն հի է լալի,

Տխուր փայ տալի:

—Մայրիկը բարի:

9. Գրեցէք ձեզանից միքանի բազմաձայն բառեր:

10. Վանկեցէք այս բառերը:

Կր-տոր: Մնալ: Գնալ: Մրկ-բատ: Կտրել: Խնդիր: Ձեռ
Թռչուն: Թշնամի ծննդ: Մանր: Կայսր: Ծանր: Բարձր:

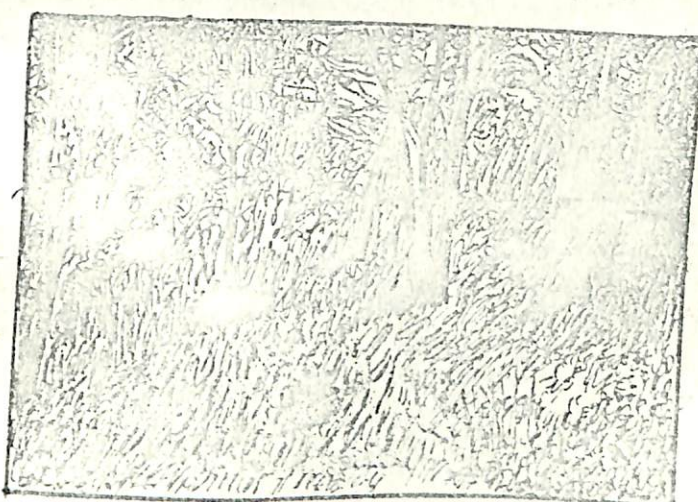
11. Կրացէք այս վարժութիւնը:

Իմ գիրքը—գիրքս: Ըն գիրքը—գիրքդ: Նրա գիրքը—գիր
(գիրքը): Իմ մայրը—մայրդ: Ըն մատիւղը—մատիւղդ: Գո գ
խը—գլուխդ: Իմ արեւը—արեւդ

20. Մանուկներն ու յուսիկը

Արեւ մայր էր մտեր:

Անտառի ծայրին երկու փոքրիկ եղբայրներ, խաղ
տարւած, մոռացել էին, որ տուն գնալու ժամանակ
Յանկարծ մութն ընկաւ. երեխաները նայեցին շոր
կողմը, նայեցին իրար և սկսեցին լաց լինել: Ճամպան չէ
երևում ծառերի մէջ, իրանք էլ շատ հեռու էին տանից

իրանց սիրելի
մայրիկից:

Մէկ էլ քիչ-
քիչ սկսեց լու-
սանալ և ծա-
ռերի տերևների
միջից իր պայ-
ծառ երեւալ
դուրս հանեց
լուսինը, նայեց
նրանց ու ծի-
ծաղեց:

—Բարի իրե-
կուն, ինչ էք շինում դուք այս ժամանակ անտառում,
—հարցրեց նա փոքրիկներին:
—Ա՛խ սիրելի լուսին, խաղի հետ եղանք, ուշացանք:

Հիմի էլ համայն չենք գտնուում, -- լալով պատասխանեցին նրանք:

Հաւսինք մեզբացաւ:

— Վեր կացէք, — ասաց նա, — ես ձեզ լոյս կանեմ, դուք ձեր ճամպան կրգտնէք:

Մանուկները ձեռք-ձեռքի տւին, դէս-դէն ընկան, գտան ճանապարհը և շուտով հասան տուն:

Իրանից յետոյ նրանք այդքան ուշ էլ դուրսը չէին մտում:

Ի՞նչ կարող էր պատահել մանուկներին անտառում:

21. Ա Ր Ե Ղ

Արև, արև, Եկ, Եկ,

Զիդի քարին վեր Եկ:

Սև ակ ամպեր, հեռացէք,

Արևին ճամպայ տւէք:

Թողէք դա դայ մեղ մօտ,

Նրա լուսին ենք կարօտ:

Կարմիր արև, Եկ, Եկ,

Նագետուն քարին վեր Եկ:

Արևն յազմեց ամպերին,

Շողը ձգեց ասրերին:

Զիդի քարը, Եկ, տէս,

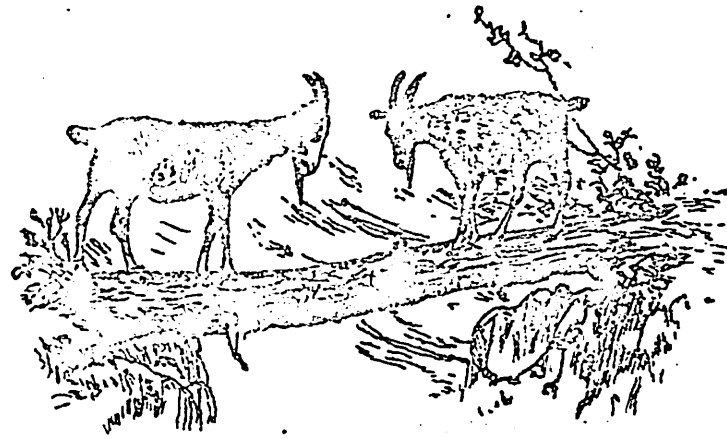
Պայտում է սփռու պէս:

Սիրուն արև, միշտ Եկ,

Զիդի քարին վեր Եկ:

Առւակի վրայով մի նեղ գերան էր պցած անց ու դարձ անելու համար: Մի անգամ երկու այծ պատահեցան այդ

գերանի վրայ: Երկուսը մի անգամից չէին կարող անցնել. պէտք է մէկը յետ դառնար և միւսին ճանապարհ տար: Բայց ոչ մէկը չէր ուզում

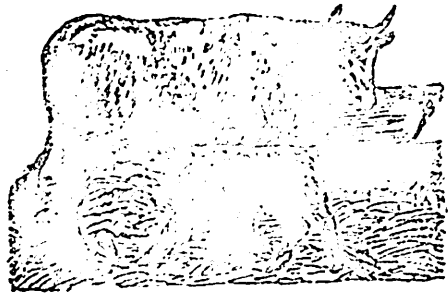
այդ անել: Նրանք սկսեցին վիճել:

— Ինչ յետ քաշիր, — ասաց մէկը, — առաջ ես եմ բարձրացել գերանի վրայ:

— Չէ, — վրայ բերեց միւսը, — Թող, որ առաջ ես անցնեմ. ես քեզանից մեծ եմ:

Եւ այժերը ճակատ-ճակատի տարով, սկսեցին կուել:
 Հակառակի պէս գերանը թաց էր: Կուեցին, կուեցին և
 երկուսն էլ թրրեմպալով շուրջ թափեցան:
 Դուք ինչպէս կրկարեիք այժերի տեղ:

23. Մարալ մոզին

Էն մեր մոզին, մարալ մոզին,
 Խեղճը մնաց որք, անտէր.
 Նրա մօրը՝ թոկը պոզին,
 Քաջեց, տարաւ պարտքատէր:

Ես ձեզ մատաղ, մյ իմ բալէք,
 Դուք որ ունէք հէրն ու մէր,
 Թող չորսի տեղ հինգը լինէք,
 Մոզին լինի ձեզ ախալէր:

Ամեն օր դուք փոխար-փոխար
 Հանդը տարէք, արածի.
 Շուտ մեծանայ, որ մեզ համար
 Եզը դառնայ նա լծի:

Եզը դառնայ, գութան լծենք,
 Վարենք, ցանենք, արտ անենք,
 Արտը հասնի, գնանք՝ հնձենք:
 Ապրուստ անենք, դարդ չանենք:

Բարձր, քարքարոտ սարի գլխին արածում էր վայրենի
 այծը, իսկ ներքեւը, սարի
 տակ, քաղցած գայլն էր թա-
 փառում: Նա ձայն տւեց
 այծին.

— Ինչո՞ւ ես այդ քարերի
 մէջ արածում, սիրելի այ-
 ծիկ, ցած արի, այստեղի կա-
 նաչ, հիւթալի խոտը վայելիր:
 — Հիւթալի խոտը քեզ հա-
 մար պահիր, գնյլ եղբայր, —
 պատասխանեց այծը. — Ինձ
 այստեղ էլ բաւական կերա-
 կուր կայ:

Ինչո՞ւ էր կանչում գայլը այծին.
 Այծը հասկացա՞ւ գայլի միտքը:
 Ա. ա. ծ. ն. ե. ո. Գայլն ամպ օրը կուրախանայ: — Գայլն
 ընկաւ ոչխարի մէջը, վանց մէկի տիրոջը:

25. Լ ո ռ ի կ ի Ա

Այ խեղճ լորիկ,
 Կլորիկ,
 Պուճուր թոչուն
 Քըջըջուն,
 Ամբողջ օրը արտիս մէջ
 Տըր-տըրում ես դու անվերջ.
 Տըր-թըր, տըր-թըր,
 տըր-թըր:
 Էդ ինչ տեսակ թոչուն ես,
 Միթէ ուրիշ դարդ չունես:

Այ խեղճ լորիկ,
 Եէկ փորիկ,
 Այ խատուտիկ,
 Արտ-ուտիկ,
 Տճս, վտանգ է սպառնում քեզ,
 Հերիք այդպէս աղմկես՝
 Տը՛բ-Թը՛բ, տը՛բ-Թը՛բ,
 տը՛բ-Թը՛բ:
 Վեր կաց, փախիր ուրիշ տեղ,
 Աւրիւր ազատ դու այնտեղ:

Գ Ր Յ Ի Ո Ր Վ Ա Ր Ժ Ո Ր Թ Ր Ի Ն Ն Ե Ր

12. Լրացրէք այս վարժութիւնը:
 - Սազ — սագիկ, Բաղ — ... Հատ — ... Գուտ — ...; Եուն — ...
 Բուն — ... Այծ — ... Մայր — ... Հայր — ... Բոյր — ...
 Տուն — տնակ, Թոյրն — ... Գունդ — ... Եաւ — ...
13. Վանկեցէք հետեւեալ բառերը՝
 Ըզ-գոյշ: Սպունգ, Զգալ, Զմայլել, Ետապել, Ստանալ, Սպա-
 սել, Սպանել, Ստոր, Ետեմարան:
14. Արտագրեցէք և վ տառի տակ գիծ բառեցէ՛ք՝
 Վարել, Վերմակ, Վարդան, Ով, Ովկիանոս, Կաւալար, Կա-
 ուսարեւ, Զորավար, Իրավաճառանոց:

Գիւղում մի աղքատ ընտանիք էր ապրում — հայր մայր և երկու տղայ: Իրանց աղքատիանը մեռաւ և մի որ աղջիկ թողեց: Երանք այդ աղջկան բերին, իրանց տան պահեցին:

Կինը ստում էր մարդուն.
 — Այ մարդ, Աշխէնին որ մեզ մօտ վերցրինք, մե վերջին կոպէկն էլ նրա վրայ կըսնայ, աղէ փող էլ չի մնայ որ աղ առնենք, կերակրին խառնենք:
 — Էհ, ոչինչ, — պատասխանեց մարդը. — մենք էլ կերակուրն առանց աղի կուտենք:

Ա ո ա ծ. — Աղ ու հաց, սիրտը բաց:

27. Նապաստակի գրագր

Մի օր աղէպը տեսաւ նապաստակին ու ասաց.
 — Էյ, ողորմելի արարած, դէհ, որ ակամքներդ այդպէս ցցել ես, երանի գիտենամ՝ քեզանից վախեցո՞ւ աշխարհիս երեսին մէկը կայ:
 Նապաստակը շատ վիրաւորեց ու ին ասեց աղէ-
 րը աւելի շաղկապով պատասխանեց.
 — Ինչ քեզանից, հաւի դող, քեզանից ով է վախենում, ասա՛ տեսնեմ:

— Ինչո՞ք ինձնից ամենքը վախենում են: Տեսնում եմ ինչ քիչք պոչ ունենալ: Այ՛նք որ հեռուից ինձ տեսնում է, կարծում է, թէ գայլ է գալիս:

— Այ՛նք գրազ գանձը, որ ինձանից էլ ամենքը վախենում են:

Ու գրազ եկան: Միասին ճամպայ ընկան ու մի փառախուժ մի ամբողջ հոտ ոչխար տեսան: Նապաստակը խելոյն վեր ցատկեց, թռաւ շրջապատի վրայից և ուղիղ ընկաւ ջիւարների մէջտեղ:

Ոչխարները խրանեցին, գլուխները կորցրին և դէս ու գէն վախճին: Այս որ տեսաւ նապաստակը, սաստիկ ուրախացաւ, կարծեց՝ թէ գրազը ստորել է, ու սկսեց ծիծաղից թաղանաղ: Այնքան ծիծաղեց, որ դունչը տրաքւեց: Այն օրուանից նապաստակի դունչը ճաքած է:

28. Գ ո ռ տ ը

Լքուն,
Փքուն

Գորար կրոռան՝
Ջրհորումը
Ջրի վրան,
Իր շորս կողմը
Աչք ածելով,
Ասաւ — «Կասեն,
Մեծ է ծովը
Չորս թիզ չկայ
Իմ թզովը:

29. Աճանագոհ եղջերու

Եղջերուների հոտն արածում էր անտառում. ծերու եղջերուն ման էր գալիս հօտի շորս կողմը և հսկում, ջլինի, մի վտանգ պատահի:

Յանկարծ հեռուից մի շան հաշոյակեց. պահապան եղջերուն իսկոյն վազեց դէպի այն կողմը: Ծները տեսան նրա և ընկան յետևից: Եղջերուն սկսեց փախչել:

հակառակ կողմը: Այսպիսով նա վտանգը հեռացրեց հօտից բայց ինքն ընկաւ շների ձեռքը և սպանւեց:

Ինչու եղջերուն իրան վտանգի մէջ գցեց.

Գ Ր Ա Բ Ո Ր Վ Ո Ր Թ Ո Ւ Թ Ո Ւ Բ Ն Ն Ե Ր

16. Գրեցէք և ուր որ հարկաւոր է և կամ վ գրեք: Մեր դրացին գրա+անառ է: Առա+օտեան ես դարոց պիտի գնամ: Վարդա+ստին մեզ մօտ հիւրեր կրգան: Հայրս գեղեցիկ գա+ազան գնեց: Գիւղացին մի օրա+ար հող ունի: Թագա+որը գո+եց իր գօրա+արնորին:

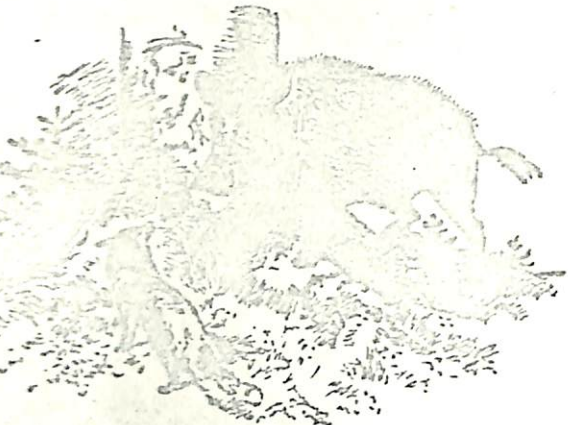
17. Գրեցէք և ուր որ հարկաւոր է օ կամ ո գրեք: Ծս հ+րս նամակ գրեցի: Գիւղացին հ+րից ցորեն է հանում: Սաթենիկը իր մ+ր հետ նստած է այգում: Մ+րին թուփ է: Վարդն անուշ հ+տ ունի: Հովին իր հ+տը բռեց դէպի դաշտ:

30. Աղւէսն ու վարազը

Աղւէսն անտառում մի վարազ տեսաւ, որ ծառի մօտ կանգնած ժանիքներն էր սրում, և եարցրեց նրան.

— Խնամի վարազ, այդ ինչն էս ժանիքներդ սրում:

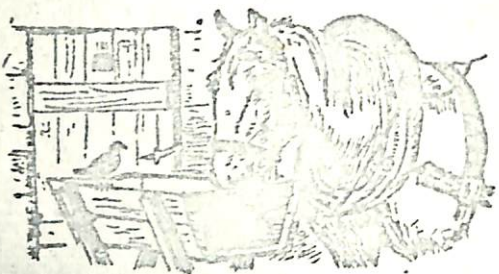
— Նրա համար եմ սրում, աղւէս, որ թշնամիներէից պաշտպանւեմ, — պատասխանեց վարազը:

Աղւէսը ծիծաղեց ու ասաց.

— Թշնամի չկայ. ինչն էս անաշուց սրում ժանիքերդ:

— Է՛հ, քաւոր, երբ թշնամիները յարձակւեն, այն ժամանակ էլ ուշ կըլինի, — պատասխանեց վարազը:

31. Չին ու ճնճողուկը

Չմեռ էր ճնճողուկն եկաւ խեղճ, անօթի, գոմբ մտաւ. տաւ, թաւ մարի ծայրին, սիրուն ձիուն ծիւծիւ տաւ.

— Ա՛յ սիրուն ձի, եղբո՛ր բարի, Չմեռ օր է, մի քիչ գարի,

Ի՛մ բո՛ւ շափ, որ ինձ բաշխես, էլի դու միշտ կուշտ կըլինես.
— Խեղճ ճնճողուկ, վեր առ ու կեր, ինչքան կուղես, ասաց մեր ձին.
Ունեցածս մեզի համար
Շատ կերիք է մինչև ամառ:

32 Հալարտ աքաղաղ

Երկու աքաղաղ կաւեցին և մէկը յաղթեց միւսին: Յաղթողը փախաւ, սրտի տակը մըտաւ, իսկ յաղթողը բարձրացաւ կտուրը և հպարտ-հպարտ «ծողրուղիւ» կանչեց: Այդ բոպէին արծիւը թռչում էր վերեւից. նա նկատեց հպարտացող աքաղաղին, յարձակեց նրա վրայ, բռնեց ու տարաւ, անուշ արաւ:

Ինչո՞ւ պատժեց աքաղաղը:

Ա՛ռ ա՛ծ. — Ով որ փքանայ, ջուտով չքանայ:

33. Արլորի մահը

Արլորն ելաւ կարի ծէրը՝
— Ծնդ-րն-դն...
Ձէնը հասաւ էն քերծէրը՝
— Ծնդ-րն-դն...
Արլորն խկոյն մի նայեց վեր բարկացած,

Որ իմանար, թէ էս օվ էր
 Իր գիմաց,
 Բայց երբ մէկ էլ պինդ ծղրտաց՝
 — Ծնւղ-րնւ-ղնւ,
 Բար ու քարափ նորից թնդաց՝
 — Ցնւղ-րնւ-ղնւ:

Մեր փահլւան
 Աջլոր-աղան
 Էլ չսպանեց ու գայրացած
 Գլխիկոր
 Թեին տւեց, թռաւ նա ցած,
 Իէպի ձորս
 Թռաւ, գնաց լեռ քարափին
 Պինդ կպաւ,
 Մէկ էլ յանկարծ ներքև տափին
 Վեր ընկաւ:
 Նա վեր ընկաւ՝ շարդ ու փշուր,
 Լէշ կորած,
 Երկինք ելաւ թե ու փետուր
 Գրդ-զրդած:

Ու մեր հպարտ
 Աջլորն անդարդ
 Նանի համար մի ցառալի
 Վայ դառաւ:
 Գնաց, սատկեց, շան ու գէլի
 Փայ դառաւ:

Ագռաւը մի խեցգետին
 բռնեց, բարձրացաւ ծառը և
 ուզում էր ուտել նրան:

Խեցգետինը վախեցաւ ու
 սասց.

— Հէյ, սիրուն ագռաւիկ,
 ես լաւ ճանաչում էի քո հորն
 ու մօրը: Ծանալաւ թռչուններ
 էին նրանք: Աստուծո՞ղորմի
 նրանց հոգուն:

— Ո՛ւ-ն, — սասց ագռաւը՝
 բերանն առանց բաց անելու:

Խեցգետինը շարունակեց.
 — Է՛հ, թէպէտ լաւ թռ-
 չուններ էին նրանք, բայց
 երեսիդ ասեղ չլինի, ճրտեղից
 կրհամնէին քեզ, սիրուն ագ-
 ռաւիկ:

— Ա՛-ն, — կանչեց ագռաւը
 ուրախացած և բաց արաւ բե-
 րանը: Խեցգետինը վայր ըն-
 կաւ շուրջ և փախաւ, նրա
 ձեռքից ազատւեց:

Ինչու՞ ագռաւը բաց թողեց խեցգետինին:

Կարդն, այ շուն, կարդն տեսնում.
 Հէս կարդ.
 Հէ որ այնքան քեղ կրկնել եմ
 տողէ տող:
 Ի՞նչ ես նայում յիմարի՝ ա՛յն
 տեսրակին,
 պոչդ յամառ պինդ զարկում ես
 յատակին:
 Հերիք ինչքան դու յորանջես.
 յողմել ես...
 Ձէ, ուսուցի դու յարմար չես,
 կը ներես:

Քնդի մտեր է

- Գորար գորտին կանչում է.
 —Քնդին մտեր է, քեռին մտեր է:
 —Մրբ, Էրբ, Էրբ!
 —Մէ-կէ-կէլօրը, մէ-կէ-կէլօրը!
 —Ղարթ, ղարթ, ղարթ!

ԳՐԱՌՈՐ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

10. Գրեցէ այս բաները և է տարի աակ գիծ քաշեցէ:
 Հետաւտ: Ծաղկաւտ: Քաշաւտ: Մեծաւտ: Քարտէն: Հո-
 ղեղէն: Ճշտօրէն: Հայերէն: Ռուսերէն: Չորօրներ: Գնացէ: Կերէ:
 Զրարէ: Կուտէ: Կըտեսնէ: Տոկհաննէ: Հրդանէ: Սամել: Արել:
 Սուրէն: Արմինէ:
 20. Գրեցէ և ուր որ կարկաւոր է ե կամ է չրէ:
 Կով+րն արածում +ն խոտաւ+տ դաշտում: Կայ+մն սպա-
 նե+ց Աջ+ին: Այսօր մենք հայեր+ն դաս ունինք: Հեղին+ն Սա-
 մե+ին գիշը ընծայեց: Մարդիկ հողող+ն արարածնե+ր են:

Ա՛խ, ախտա, որ անձրև է գալիս,—ասաց թիթեռը և
 թաց կացաւ տերևների տակ:

—Այո, ախտա,—ձայն տւեց մե-
 ղուն, որ նստած էր նրանից ոչ հե-
 ոու:

—Եթէ լաւ եղանակ չինէր,—նո-
 րից ասաց թիթեռը,—ես կըթռչէի
 դէպի դաշտ, կըխաղայի և կըզար-
 ճանայի:

—Իսկ ես կըզնայի իմ գործին և մեղր կըժողովէի ծա-
 դիկներից:

Ի՞նչ օրինակ կարելի է վերցնել մտերից:

37. Գարուն

Արի, գարուն,
 Արի, սիրուն,
 Արի ու բեր
 նաշխուն: դաշտեր,
 Մաքուր առևակ,
 Գարգ սառնարակ:

Անթիւ հաւքեր,
 Անուշ երգեր,
 Գառնիք, հովիւ,
 Ծաղկունք անթիւ,
 Ծառ ու տերև,
 Գայժառ արև:

— Մանուկներն իրանց պարտիզում մի Թռչնի բուն դռան: Այնտեղ նստած էին երկու փոքրիկ, մերկ ձագուկներ մանուկները վեր առան նրանց և բերին տուն: Հայրն ասաց նրանց.

— Ձաւակներս, դուք շատ վատ բան էք արել. դուք գիտէ՞ք, թէ որքան կրտսրեն ու կրկշտանան սրանց ծնողները, երբ իրանց ձագուկներին չգտնեն բնի մէջ:

Բայցի դրանից սրանք շուտով զրաւատկեն, որովհետեւ դուք չէք կարող կերակրել:

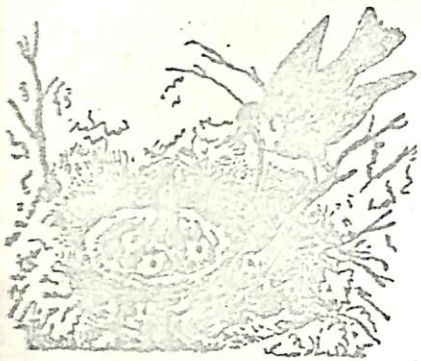
Մանուկները սաստիկ խղճացին ձագերին և նրանց փետ տարան պարտէզն ու դրին իրանց բնի մէջ:

Հաւ արին մանուկները, որ յետ տարան ձագերին: Ինչու

39. Հատիկ

Աշխատում է հողագործը,
 Հատիկ թեղում կալի մէջ.
 Հատիկներից շաղպապանը
 Եաղ ալիւր է տալիս մեզ:
 Եաղ ալիւրից հացապանը
 Եարմաղ հաց է պատրաստում.
 Եարմաղ հացին մեր մայրիկը
 Գեղին կարագ է քսում:

Իսկ մէնք—մենք միթէ չենք աշխատում.
 Հաց ու կարագն էլ մզ է ուտում:

21. Արտազրեցէք և յ տառի տակ զի՞ծ քաշեցէք:
 Ես մի քանակնայ տեսայ, Այս երեկոյ ընկերս կրգայ: Ըսորս
 գործը վաղան մի Թողնիր: Ամառայ փուռը—ձմեռայ նուշն
 Մինչեւ տղան ըլայ, մայրը նրան ծրծ չի տայ:
 22. Արտազրեցէք այս բառերը:
 Ասա՛ Գնա՛ Արա՛: Կարդա՛ Խաղա՛:—Աննա՛: Եղիա՛: Երեմիա՛
 Ովամնա: Իտալիա: Սա: Դա: Նա: Ահա: Այո: Բո:

40. Մանուշակ

Կապոյտ գլխով, կանաչ ոտով
 Ես ծաղիկ եմ անուշ հոտով.
 Թէև տունկս փոքրիկ է, ցած,
 Արօտներում միշտ թաք կացած,
 Բայց իմ փունջս ամենի տան,
 Թէ աղքատի, թէ մեծատան,
 Իրրև դարնան առաջին դարդ,
 Կարէ տեսնել ամեն մի մարդ:
 Ես եմ սիրուն դարնան գուշակ.
 Իմ անունս է՛ մանուշակ:

41. Ծիծեռնակի բունը

1.

Ծիծեռնակը ծըլլալով եկաւ մեր երկիւրը
 Նա ուրախ—ուրախ ամեն կողմ թռչկոտեց, անցած
 տարւայ իր բունը գտաւ, մտաւ մէջը, կարկոտեց, բուրդ,
 մամուռ, փափուկ խոտ բերեց, հաւաքեց, փափլիկ, տաք
 տեղ պատրաստեց:

2.

Մի օր էլ եկաւ, բնի մէջ մի մննդուկ տեսաւ. ծիծեռնակը
 շատ զարմացաւ:
 —Սիրուն ծիծեռնակ, արար սա իմ բունն է, ես եմ շինել:

Կարկասեւ, որ մէջը ձու ածեմ, ձագեր հանեմ: Դուքս էկ բնիցս

—Ի՞նչ ես ասում,—ծիծաղեց ճնճողուկը,—այս լաւ, տաք բնից ես դուքս եկողը չեմ. գնեմ, պիտի գարը տես:

3.

Ծիծեռնակը տեսաւ, որ ճնճողուկը չի լսում իրան, տխուր տրտում գնաց, ընկերներին պատմեց: Ծիծեռնակները խումբ-խումբ եկան, ճնճողուկին նորից խրնդրեցին, որ դուքս գայ, բայց նա էլի չլսեց:

—Ծիկ, ծիկ, ծիկ,—ասաց մի ծիծեռնակ,—պէտք է պատժել այս չար ծիտիկին:

—Ծիկ, ծիկ, ծիկ,—պատասխանեցին միւսները,—եկէք՝ պատժենք, եկէք՝ պատժենք:

4.

Նրանք թռան, գնացին... Ի՞նչ յետոյ հարիւրաւոր ծիծեռնակներ ցեխ, կաւ կտուցներին առած՝ եկան, բնի անցքը ծածկեցին, չար ճնճողուկին ներսը թողին:

Այսպէս ճնճողուկը ստացաւ իր պատիժը: Արդա՞ր վարեցին ծիծեռնակները: Ինչո՞ւ:

42. Ա մ ա ո

Սաստիկ շոգ է. ցորեն, գարի հասել են, Հնձողները խոտը քաղել, դիզել են. Բոլոր ծառեր ծածկւել են տերևով, Գտուղները ճիճ են անում ծպտալով:
Օյ, ճյ, ամառ է,
Արեւ խիտ կը վառէ:

43. Մ ր ջ ի ն ք ն ա տ ան ի ն

Մրջիւնը ծարաւ էր. Նա մտնեցաւ առւակին, որ ջուր լսէ: Ետեկարժ նա ջուրն ընկաւ և քիչ էր մնում, որ խեղդուի: Այդ բուսէին առւակի վրայով մի աղամախ էր թռչում. Նա տեսաւ ջրի երեսին փռւած մրջիւնին և խրդեաց վրան Իսկոյն շատապեց, ծառից մի տերև պոկեց ու գցեց առւակի մէջ: Մրջիւնը բարձրացաւ տերևի վրայ և խեղդուելուց ազատուեց:

Առւակի մտները մի որսորդ թռչուններ էր որսում: Նա տեսաւ մեք աղամախն, որ պատի վրայ նստած՝ հանգստանում էր: Չար որսորդը հրացանն ուղղեց նրան, որ սպանէ. Մրջիւնը նկատեց այս բանը և վազեց, պինդ կրծեց որսորդի ձեռքը: Որսորդը ցրցւեց. հրացանը տրաքեց, բայց չդիպաւ աղամախին:

Ա ո ա ծ: Ինչ որ ցանես, այն կը հնձես:

44. Ա շ ո լ ն

Դաշտ ու այգի դեղին հազան,
Ծառ ու ծաղիկ մերկացան,
Թռչունները նրամ-երամ
Մեր աշխարհից հեռացան:
Օրը մռայլ, ցուրտ ու տխուր,
Բարակ անձրև է մաղում.
Մէզն է պատել սար ու բլուր,
Ել մարդ չկայ դաշտերում:

Կ Ր Ա Ր Ո Ր Վ Ա Ր Ժ Ո Ւ Թ Թ Ի Ն Ն Ե Ի

28. Արտագրեցէ և ուր որ հարկաւոր է յ անկարգէ:
Աննա, գնա, հայրիկին ասա, որ գա ինձ մօտ: Ահա քո տետրակը, Եղիս Դիտովաթ, մայրդ կը գա՞ այդի.—Այո, պատասխանեց

46. Ծերունին եւ մահը

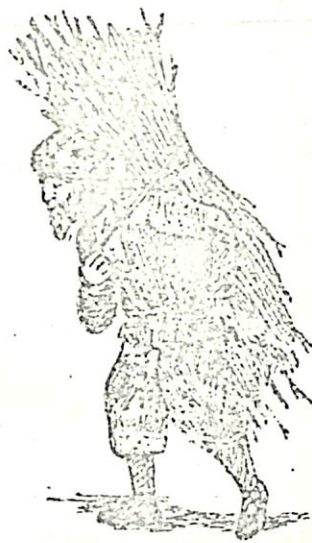
Մի ծերունի անտառում քիչ փայտ կարեց, կապեց, շալակն առաւ և գնաց դէպի տուն: Բեռը բաւական ծանր էր, տունն էլ հեռու: Ծանապարհին նա յոգնեց, փայր դրեց բեռը և սասաջ.

— Ա՛խ, երանի թէ մահը գար, հոգիս անէր:

Մահն էլ կարծես հէնց այդտեղ լինէր: Եւ մօտեցաւ մարդուն և հարցրեց.

— Ահա ես, ինչ ես ուզում:

Ծերունին սասախ վախեցաւ և պատասխանեց.

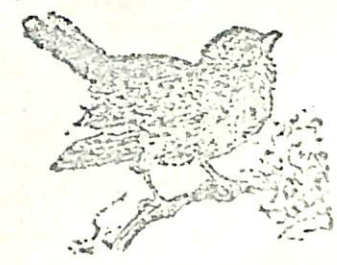

-- Ես քեզ կանչեցի, որ այս փայտը շալակս տաս: Ինչու վախեցաւ ծերունին մահից:

47. Մաղթանք մանկական

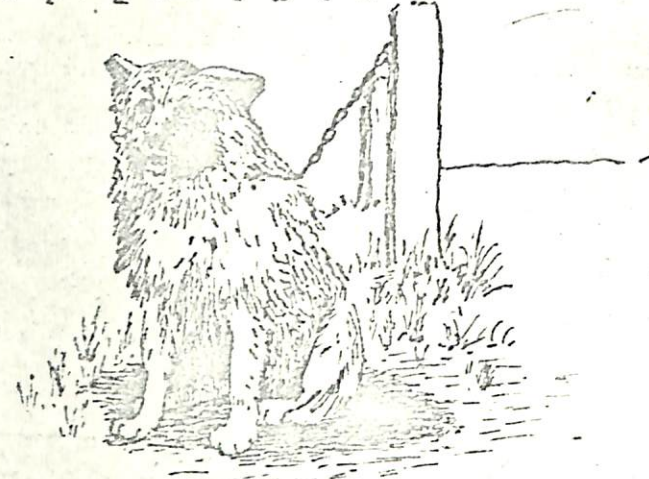
Արի, դու, արի,
Բո գալը բարի,
Միրուն նոր աւարի,
Նոր օրեր քեր մեզ:
Քիւն տուր սարերին,
Անձրև՝ արտերին,
Կարկուտը՝ չարին,
Զով արեւ՝ մեզ:

Անթուփ ծաղիկից,
Աննեղ կարմրուկից,
Բարի ցաւերից
Ազատ պահիր մեզ:
Մայրական դժո՞վ,
Գրկադայ ձեռքով,
Քաղցր ծախտով
Ան քո գիրկը մեզ:

... մահը յետո մի տղա կառքի տակ ընկաւ. եւ մօտեցաւ, վեր
տես եւ տարաւ տունը

21. Գրեցէք և աւերացրէք պակաս տառերը:
Ոչխարն էր հետն արածում է ծաղիկն էր դաշտում,
Կատակ պատճում է չարերին: Ո՛ր որ կարգատ, ինտո՛ր
Եւ մարդ կըզանաւ: Կատից ջրուտը ամեն է շինում: Արամ,
գրեցրդ ընկատ: Այստր անձր է գալիս: Այս երեկո՛ր, թէ՛ իջ
յետո՛ մի Սուրտնը նամակ պիտի գրտ հտրը:

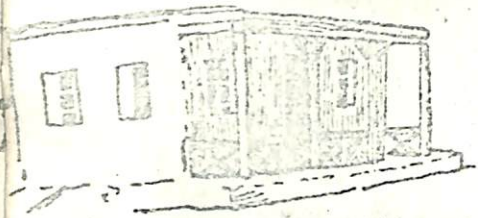

45. Եռնը

Հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:
Թէ գայ մեզ մօտ
մի հին ծանօթ,
մօտն եմ վազում,
պոչը շարժում:

Բայց թէ մի գող
չար կամեցող
ուզի թաքուն
մանի մեր տուն,—
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:

48 Էս էն է...

1.
Էս էն տունն է, որ շինել է
վարպետ Օհանը:

2.
Էս էն ցորենն է, որ պահած է
էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

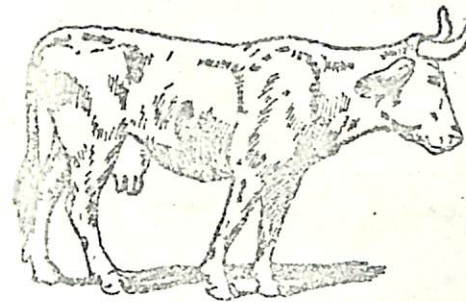
3.
Էս էն մուկն է, որ կերել է
էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

4.
Էս էն կատուն է, որ բռնել է
էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

5.
Էս էն շունն է, որ սրբել է
էն կատուն,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

6.
Էս էն կովն է կեն պողաւոր,
որ կարու է տւել էն շանը,
որ սրբել է էն կատուն,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

7.
Էս էն աղջիկն է, որ կթել է
էն կովը,
որ կարու է տւել էն շանը,
որ սրբել է էն կատուն,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

8.

Էս էն աղան է, որ ուզել է
 էն աղջկանը,
 որ կթել է էն կովը,
 որ հարու է տել էն շանը,
 որ գրգել է էն կատին,
 որ բռնել է էն մկանը,
 որ կերել է էն ցորենը,
 որ պահած է էն տանը,
 որ շինել է վարպետ Օհանը:

9.

Էս էն տերտերն է, որ պսակել է
 էն աղին,
 որ ուզել է էն աղջկանը,
 որ կթել է էն կովը,
 որ հարու է տել էն շանը,
 որ գրգել է էն կատին,
 որ բռնել է էն մկանը,
 որ կերել է էն ցորենը,
 որ պահած է էն տանը,
 որ շինել է վարպետ Օհանը:

10.

Էս էն աջլորն է, որ զարթեցրել է
 էն տերտերին,
 որ պսակել է էն աղին,
 որ ուզել է էն աղջկանը,
 որ կթել է էն կովը,
 որ հարու է տել էն շանը,
 որ գրգել է էն կատին,
 որ բռնել է էն մկանը,
 որ կերել է էն ցորենը,
 որ պահած է էն տանը,
 որ շինել է վարպետ Օհանը:

11.

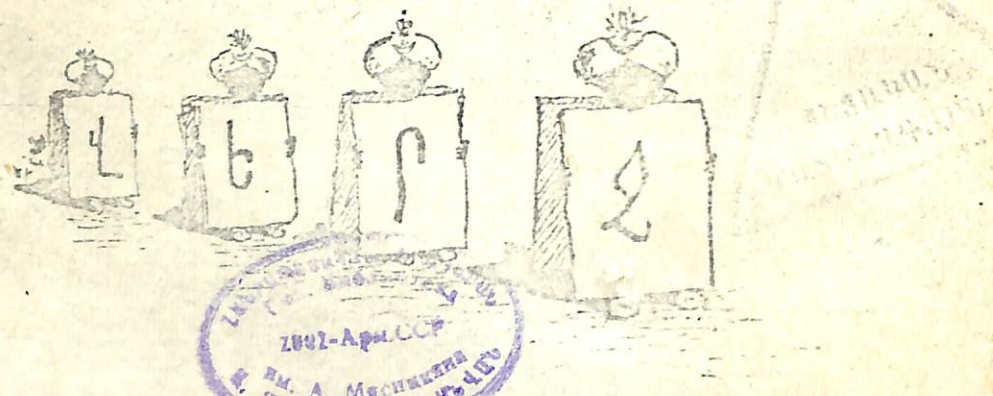
Էս էլ էն վարպետ Օհանը,
 որ մորթել է էն աջլորին,
 որ զարթեցրել է էն տերտերին,
 որ պսակել է էն աղին,
 որ ուզել է էն աղջկանը,
 որ կթել է էն կովը,
 որ հարու է տել էն շանը,
 որ գրգել է էն կատին,
 որ բռնել է էն մկանը,
 որ կերել է էն ցորենը,
 որ պահած է էն տանը,
 որ շինել է վարպետ Օհանը:

Դերգուկի և սանկի:

Արիւն Տայրիկ, Բա Երեւոյ գիւղի գրիւ ու կարգայ: Ան Բա
 առաւելուսկի գրում ԻԿ, Բ կարգայ և ուրախանա:
 Եւայրիկիս առաւոր Ինչ հաւար գրիւ ու արտորակներ
 շարաննէ: Ի՞նչ կանոն շար գրիւ Բն շարիս, զա-
 րուակ գրում Բն Բ ու գրում: Առաւ Բր գրումն Բն Բ
 կարգում և ապա արար: Մը Ի Բա Բ Բն, և Բ Բ Բ
 Տայրիկ: Բն Դերգուկ:

Դ-ն Դայրիկի:

2013 3329

« Ազգային գրադարան

NL0061942

11

16554